

קבצי הערות התמימים ואנ"ש ללקו"ש חלק י"א שיחה ג' לפרשת בשלח

קובץ הערות התמימים ואנ"ש 770 גליון ליקוט ב (תשל"ג)

עונג שבת

א. בליקוט לפ' בשלח תשל"ג. הע' 15 מבואר דאם מצות עונג הי' חיוב גמור הי' דוחה איסור תחומין (וכן בהערה 22). ולכאוף יש להקשות:

א) מר"ה (לג, ב) וש"ע אדה"ז סי' תקפ"ו, דאין עשה דוחה ל"ת תחומין שהוא עשה ול"ת (ועי' מנ"ח מצוה כ"ד).

ב) משו"ע אדה"ז בקו"א לסי' תצ"ח ס"ה שמבואר שם דאין עשה דשמחת יו"ט (וכ"ש עונג שבת שהוא דרבנן) דוחה ל"ת מאחר שהוא עשה התלוי ברצונו וכמו שמתענין ת"ח בשבת ויו"ט.

ואין לחלק בין שמחה לעונג דעי' סי' רמ"ג שכולל אדה"ז במצות יו"ט העונג והשמחה.

אבל אין להקשות דלא הוה בעידנא (שבת קלב, ב) מכיון שבשעת הכניסה אינו מקיים מצות עונג שבת (ועי' תוס' ב"ב יג, ב. ונ"י ב"מ ל, א. שאף שהאיסור הוא תנאי ומוכרח בשביל העשה - ועי' תשו' רעק"א סי' קס"ד - זה ג"כ לא מיחשב בעידנא. אבל במל"מ פ"י מהל' ק"פ מביא ראשונים שאין סובירם כן) - די' לחלק בפשטות שאף שאינו מקיים המצוה הוא ע"ד "עקירה צורך הנחה" (לפי' אחד בשטמ"ק כתובות ל"ד) או אולי הוא כבר התחלה ומצות עונג - טיול.

אלי' מטוסוב
תת"ל - צרפת

בענין הנ"ל יש להבהיר שלא מבואר בשום מקום שתחומין הוא עשה ול"ת (כמ"ש הת' הנ"ל) אלא שבב' המ"מ שהביא כתוב שיו"ט הוא עשה ול"ת. אבל מ"מ, הגם שהמדובר בהשיחה הוא לענין תחומין בשבת, עדיין צ"ע עפ"י דברי הרשב"א יבמות ו, א דבשבת איכא ג"כ עשה ול"ת.

ודוחק לתרץ דבהשיחה אזיל ע"פ מה שמסיק ברשב"א שם בשם מורו, דמחמר בשבת ליכא עשה, ד"תשבות" אינו עשה אלא אבות מלאכות עיי"ש. ולפי"ז גם בתחומין ליכא אלא לאו דאל יצא ולא עשה דתשבות, מכיון שאינו בכלל אבות מלאכות (ועי' שו"ע אדה"ז סי' תקפ"ו - ועי' דברי יחזקאל בענין תשבתו דכל הסברא אינה אלא אי קיי"ל תחומין דאורייתא).

ומה שהקשה מקו"א לשו"ע אדה"ז, יש להעיר דהנה אדה"ז כתב שם הטעם דאין עשה דיו"ט דוחה ל"ת, ע"פ הגמ' כתובות מ, א. "דאי אמרת לא בעינא מי איתא לעשה כלל", ובשמחת יו"ט העשה תלוי ברצונו, ומוכרח לומר דאדה"ז לומד פי' הגמ' שם כהרמב"ן דפי' שם, וז"ל: ולא אשכחן עשה דקיל שברשות האדם לבטלו מעיקרו שיהא דוחה ל"ת. ולפי הסברה זו שייך זה גם ביו"ט. אבל לפרש"י כתובות שם דפי' "מי איתא לעשה כלל - השתא נמי מלמדין אותה

לומר איני רוצה". א"כ בהמציאות דהשיחה ש"בשבתו מחוץ לתחום
ה"ה מוגבל מאד בענינים אלו וזהו ההיפך דעונג שבת" לא שייך
ההסברה דרש"י מלמדין אותו, דהרי לפועל יש לו צער, וא"כ דחי
תחומין אי הוי חיוב גמור.

י.י. גנזבורג

תת"ל - 770

דברי תוספות

...בקושיית הת"א.מ. באמת לא דק, דמה שכ' בהע' 15 והע'
22 ד"אינו חיוב גמור" לא קאי אמצוות עונג שבת; דלית מאן
דפליג שהוא חיוב גמור כדמשמע בפשטות משו"ע אדה"ז ר"ס רמב.
ומפוי' ביותר גבי הדלקת הנר בשבת כה,ב. תוד"ה הדלקת וד"ה
חובה. רק קאי איסור השבתת העונג (שהוא ענין ל"ת שבמצות
עונג שבת) כמבואר בהדיא בפנים ס"ב, וע"ז מדייק בהערות הנ"ל
שאינו חיוב גמור לעשות מעשה בכדי למנוע איסור זה; דאם זה
הי' חיוב גמור (דרבנן), י"ל שהי' דוחה איסור גמור דרבנן
(תחומין), דכיון די שבו ענין עשה ול"ת, י"ל שהם אמרו והם
אמרו. ובפרט שי"א שמצות עונג עיקרו מה"ת (שו"ע אדה"ז שם)
משא"כ איסור תחומין של אלפיים אמה שלרוב הדעות איך לו עיקר
מה"ת (משא"כ י"ב מיל) כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' שצ"ו (ואינו
מביא הדעה שאלפיים אמה הוא מה"ת ועי' הע' 42). ובפרט שכאן
אינו איסור גמור של תחומין שהרי "משלך נתו לך". ובפרט שהל"ת
שבמצות עונג גמור כ"כ שמחויב לעשות מעשה בכדי שלא לעבור
עליו, דהיינו שהוא ל"ת של קום ועשה, משא"כ הל"ת שבתתחומין
הוא רק ל"ת של שוא"ת. שאף שלדעת הצפ"ע"נ (עה"ת כי תשא לא,
טז) כל ל"ת שבשבת יש בו ענין של קום ועשה, י"ל דשאני איסור
תחומין ש"הוא קל שאינו נחקק (אלא) בשביל סיג לאיסור של
תורה" (אדה"ז בסי' תקט"ו, יג), ו(עיקר) ענין של "סיג" הוא
שב וא"ת - שלא "להכנס" לאיסור של תורה.

ופשיטא שא"ל בנדו"ד שאין הל"ת שבמצות עונג מוסיף בו
תוקף בכדי שיוכל לדחות העשה ול"ת של תחומין בשבת, וכמבואר
בת"צ (או"ח ל"ו) בשם המג"א ורש"י בב"מ (ל, א) דלא מפאח
עשה ול"ת קאתינן עלה, שהרי אין להסברות השייכות לגדר זה
(עשה דוחה ל"ת משא"כ ל"ת ועשה, ואפי' כשהראשון יש בו גם
ל"ת) ענין לגזירות וחיובי דרבנן, רק השאלה אי אמרינן הם
אמרו והם אמרו, וכדומה, שהרי הכל תלוי בדעתם. (והך דר"ה
ל"ב פשוט שהכוונה הוא שכיון שיו"ט הוא עשה ול"ת, וכיון
שעשו חכמים חיזוק לדבריהם כשל תורה (שו"ע אדה"ז תקפ"ו, כב)
ושופר הוי רק מ"ע, לכן ראו חז"ל לנכוך לעקור הקל מפני
החמור).

ואין להקשות דהשבתת עונג שבת הוא איסור גמור לדעת
הרי"ף רא"ש והרמב"ם, ואדה"ז סי' רמ"ח, דהיינו טעמא לדידהו
שאיך מפליגין בספינה פחות מג' ימים לפני השבת (ועד"ז כמה
איסורים, כמבואר ברי"ף ורא"ש ספ"א דשבת). דשאני התם, שאסרו
חז"ל לעשות מעשה שעל ידה יבטל עונג שבת; משא"כ בנדו"ד
השאלה אם מחויב לעשות מעשה למנוע (חלות) איסור השבתת עונג,

וע"ז כותב בהערות הנ"ל שאינו חיוב גמור.

ועפ"י הנ"ל אין כאן שאלה של בעידנא, שהרי מבואר בהשיחה שם שאיסור השבת עונג נמשך בכל רגע ורגע שנמצא חוץ לתחום. וא"כ תיכף כשנכנס מקיים (עכ"פ) הל"ת של מצות עונג שהוא העיקר בנוגע לדחיית איסור דרבנן אחר שישיבו עשה ול"ת (עכ"פ בנדו"ד).

אבל באמת, כיון שהקשה הת"י הנ"ל מקו"א לסי' תצ"ח ס"ה, למה לא הקשה מינה גם על שוה"ג להע' 22, ש(בסופו) תולה טעם אדה"ז שלא התירו איסור דרבנן בשביל עונג שבת (ואפי' דאורייתא בשיטת הר"ן המובא בת"י הצ"צ (או"ח לו). והרי בקו"א הנ"ל מפרש אדה"ז טעמו בהדיא, שזהו מפני ששמחת יו"ט (וה"ה עונג שבת שאין סברא לחלק ביניהם בזה, ועוד שהרי מסתייע מהא דמתענים ת"ח בשבת בסי' רפ"ח) תלוי ברצונו של אדם. וטעם זה קאי (גם) לדעת הרש"ל שאכילת (סתם) בשר ביו"ט הוא דאורייתא, שאין שמחה אלא בבשר, ומ"מ אינו דוחה איסורי דרבנן כצידה ומוקצה, יעו"ש.

הרב אברהם פוקסברונער
ברוקלין

אגרת החפזת

בקושיית א.מ., י"ל בהקדם מ"ש בהע' דאם הי' חיוב גמור דוחה איסור גמור דרבנן, ולכאוף אינו פשוט כ"כ, שהרי הר"ן (המובא בשוה"ג והערה 22) לא יסכים לזה לכאוף, וכך מ"ש סתם דלא דחי כיון דלא הוי חיוב גמור ומשמע שתלוי דוקא בזה אי הוי חיוב גמור ואפי' אם אינו מה"ת. ולפי הפרמ"ג (שבההערה הנ"ל) לכאוף לא הי' דוחה (שלכך אומר בשוה"ג ב' אופניט למה אינו דוחה איסור דרבנן בקו"א שבסי' ש"א).

והענין הוא, דבהערה 15 בא לבאר דאע"פ שבשבתתו חוץ לתחום זהו היפך דעונג שבת, ואשר לכך ריבוי הכמות שלו מכריע את גודל האיכות דאיסור תחומין (היכא דמשלך נתנו לך), עכ"ז ריבוי הכמות שלו אינו מכריע את גודל האיכות דאיסור גמור של תחומין, כיון שאינו חיוב גמור. משא"כ אם הי' חיוב גמור הי' ריבוי הכמות שלו מכריע גם את גודל האיכות של איסור גמור של תחומין, אע"פ דהוי שבות דעשה ול"ת, ואע"פ דהחיוב הוא רק מדרבנן, וגם לדעת הפרמ"ג, ואפי' לדעת הר"ן. כמובן כ"ז וגם פשוט.

[ובעצם הענין יש להעיר, דלכאוף אדרמית משופר, תסעי' ממצות כיסוי הדם דדחי לעשיית גומא כשאין צריך אלא לעפרה "דלא העמידו דבריהם במקום מצות כיסוי" (שו"ע אדה"ז תצ"ח, לב) ואע"פ דהוי שבות דל"ת ועשה (שם סעי' לד). וגם לכאוף סתרי ב' הפסקים אהדדי (עי' מרחשת ח"א ס"ט). ויש להסביר ע"פ שו"ת הרשב"א (ח"א סרצ"ז) לגבי ערבה שנתלשה ביו"ט ע"י עכו"ם, וז"ל: דשבות אפי' במקום מצוה אסרו כו' ואין לנו להתיר. אלא מה שמנו כו'. אבל עדיין יוקשה בהע' 15, שהרי לא מנו חכמים דחיית תחומין מפני עונג.]

ומה שהקשה הנ"ל מקו"א תצ"ח דאיך מ"ע דשמחת יו"ט דוחה שום ל"ת כיון דהוי תלוי ברצונו [ומובן שאיך להקשות מסי' תצ"ט שהתירו טלטול נוצות וחלבים להצניען משום שמחת יו"ט (וע"ש בקו"א סק"א) - כי בנדו"ד הוי טלטול להשתמש בו (לכסות כו') משא"כ הטלטול שם (טלטול נוצות כו') אינו להשתמש בו - ושם התירו מצד אוכל נפש - עיין היטב סי' תק"ט סט"ז. ובמילא מובן בנדו"ד (לגבי איסור שבת) שאיך שייך ההיתר דאוכל נפש ואתינן עלה רק מצד עשה דוחה ל"ת, ושוב אמרינן דמצות שמחת יו"ט כו' אינו יכול לדחות ל"ת כיון שתלוי בדעת האדם] שהרי מותר להתענות ת"ח בשבת... וכל מצוה שתלוי בדעת האדם אינה דוחה את ל"ת כדאי' בפ"ג דכתובות גבי אונס ומפחה.

ובדוחק י"ל, שהרי עיקר פירכת אדה"ז על הט"ז הוא מהא דקיי"ל דלא שרינן איסור משום שמחת יו"ט, וע"ז מבאר הטעם, וז"ל: דבדיעבד איכא מ"ע דכיסוי אבל לכתחלה איך כאן מ"ע כלל... איך שמחה אלא בבשר היינו שלמי שמחה... ואף שהרש"ל... חלק עליו מ"מ מודה דאיך מ"ע זו דוחה כו'. הרי דבאמת א"צ לסברא זו (שאצ"י מ"ע זו שתלוי ברצונו כו') רק לדעת הרש"ל, אבל לדידן הרי איך כאן מצוה כלל.

ומה שהוכיח אדה"ז מפ"ג דכתובות, הרי עי' בתוס' שם (סד"ה ניתי עשה): ומ"מ איצטרך קרא דאי לאו קרא הוי חשבינן לי' דלא אפשר לקיים שניהם וחשיב עשה, דעיקר מצוה היא לישא כי היכי דאמרינן ביבמות דחליצה במקום יבום לאו כלום הוא, ע"כ. וכ"ה בענין שמחת יו"ט (ובפרט לפי מ"ש בסי' רפ"ח שהמתענה ת"ח ביטל עיקר עונג שבת) הוי ממש כמו חליצה דאע"פ דפוטרת מיבום, עכ"ז חליצה במקום יבום לאו כלום. ועי' שו"ת כתב סופר או"ח סע"א שלא אמרינן דכל שהוא לטובתו חייב למחול טובתו ולומר לא בעינא לכבוד שמים אלא בדבר הרשות לא בדבר מצוה כעונג שבת ויו"ט. ועפ"ז י"ל שמ"ש כדאי' בכתובות היינו רק לדעת הרש"ל, ודוחק.

שלום דובער לויך
תת"ל - 770

העמידו חכמים דבריהם כו'

ב. שם, ס"ג הע' 22 בשוה"ג בפיסקא האחרונה מביא משו"ת הצ"צ חאו"ח סי' לו בשם הר"ן שהעמידו חכמים דבריהם בשו"ת גם אם אינו שבות של ל"ת ועשה, אבל "אם נאמר שאיך דברי הר"ן מוכרחים כ"כ" (מהצ"צ שם) לכאו' מותר לעבור על איסור דרבנן בשביל עונג דאורייתא.

ולא הבנתי דהרי זה שאיך דברי הר"ן מוכרחים כ"כ הוא רק בזה שאומר שהעמידו חכמים דבריהם גם אם אינו שבות של ל"ת ועשה, אבל אם הוא ל"ת ועשה, ע"ז מביא הצ"צ שם בפשיטות שאינו דוחה, ומביא ע"ז משנה מפורשת (פ"ד דר"ה) שופר של ר"ה איך מעבירין עליו את התחום, ובגמ' מ"ט, שופר עשה הוא ויו"ט עשה ול"ת ואיך עשה דוחה את ל"ת ועשה. והרי גם בשבת הוא עשה ול"ת.

ואפשר י"ל הביאור בזה, שעונג שבת הוא מן העשה של קדושת שבת (ואפשר שהוא אותו העשה גופא של איסור מלאכה) ולכן אינו נק' דוחה את העשה. משא"כ העשה של תק"ש אינו מן העשה של קדושת יו"ט ולכן אינו דוחה.

הרב פנחס קארף
משפיע - אהלי תורה

... בפשטות הביאור בזה שהרי בשוה"ג בא לבאר דברי הקו"א בסי' ש"א, וע"ז אומר דלכאוף מותר לעבור על איסור דרבנן כזה בשביל עונג דאורייתא. ושם מיירי דוקא בהאיסורים שלמדין מהכתוב ממצוא הפצן גוף ובזה אין שיך ל"ת ועשה. [אבל עצ"ע מש"ש: ע"ד מ"ש הפרמ"ג שם (המובא לעיל מסי' רס"ד) ושם מיירי בשבות - שמא יטה. (אולי לכן כתב עדמ"ש בפרמ"ג, כי אינו ממש). וביותר יוקשה על הפרמ"ג עצמו שר"ל בתחלה שם, שגם עשה דרבנן דחי לשוא"ת דרבנן, אף דשם הוי שבות דעשה ול"ת כנ"ל, וצ"ע].

ובעצם הענין המבואר בהערה, בדעת הר"ן יש להעיר מהמבואר בר"ה וכן מפורש בשו"ע אדה"ז סי' תרפ"ו סכ"ב וז"ל: שופר של ר"ה אין מחללין עליו יו"ט מפני שיו"ט הוא עשה ול"ת ואין עשה דשופר דוחה את ל"ת ועשה ואפי' בדבר שאיסורו אינו אלא מדרבנן, - ואין יפרש הר"ן את הגמ'?

ויש לפרש זה בשני פנים:

(א) בהקדים מ"ש הר"ן שם: ודקא יהבינן טעמא דהוה לי' יו"ט עשה ול"ת, קושטא דמילתא קאמר, ומיהו לא צריכינן להכי, דאפי' הוה יו"ט ל"ת גרידא כו' דהא בעידנא דעקר להו לא מיקיים עשה. ובש"ל (הובא במג"א סי' תמ"ו סק"ב) דעשה דרבים דחי ל"ת אף דבעידנא דמיעקר לאו לא מקיים עשה. עכ"פ בנוגע לעניננו, י"ל בשיטת הר"ן, כיון דבלא"ה סובר דלא צריכינן לתירוץ הגמ', אלא קושטא דמילתא קאמר. ואפ"ל דכל עשה לא דחי אפי' ל"ת דרבנן גרידא, והגמרא רק קושטא דמילתא קאמר. (אמנם מלבד שזה דוחק - הרי אאל"כ בדברי אדה"ז שבא לפסוק הלכה למעשה).

(ב) בהקדים מ"ש הר"ן (שם בתחלתו): פי' וחכמים עשו חיזוק לדבריהם הכא כשל תורה, דכיון דלא דחי מלאכה דאורייתא אף שבות דדבריהם לא ידחה. ולכאוף תיבת "הכא" מיותרת. גם בלשון אדה"ז הנ"ל: "ואין עשה דשופר דוחה את ל"ת ועשה...". לכאוף תיבת "שופר" מיותרת.

אך הענין כמ"ש הרשב"א בשו"ת (ח"א סרצ"ז) דאין לנו בהיתר שבותין אלא מה שמנו חכמים בפירוש. וא"כ מסוגיא זו דר"ה אפשר לידע רק דלגבי שופר התירו (היכא דאיסור דרבנן הוא ל"ת גרידא) ולא התירו ל"ת ועשה אפי' דרבנן. משא"כ בשאר מצות אין להוכיח מכאן לא לחיוב ולא לפטור. ובמילא מובן שאדה"ז יכול לסבור כדעת הר"ן.

ולהבהיר יותר צדדי החקירה, ציין בשוה"ג לשו"ע אדה"ז סי' תמ"ו ס"ה. ושם: ואעפ"י שאיסור טלטול מוקצה אינו אלא

מד"ס וביעור חמץ שלא ביטלו קודם הפסח הוא מה"ת שעובר עליו בב"י וב"י מ"מ חכמים העמידו דבריהם במקום עשה ול"ת. ולכא"פ משמע דאין הטעם כיון דטלטול הוי עשה ול"ת כ"א כל איסור דרבנן העמידו חכמים דבריהם אפי' במקום עשה ול"ת. – אבל אין להוכיח שסובר כדעת הר"ן, שהרי גם טלטול מקרי עשה ול"ת, כדמוכח מהמבואר בסי' תקפ"ו סעי' כב, כ"ג עיי"ש. וכפשטות לשון לשון הגמרא (ביצה לז, א) אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא.

19/08/2018nkk

שלום דובער לויין
תת"ל - 770

ריבוי בכמות דרבנן אינו מכריע איכות דאורייתא

ג. עיין שם ס"ג מסביר שיטת ר"ש שסובר נימא שנפסקה במקדש עונבה ולא קושרה, ואינו סובר דריבוי הכמות דעניבה מכריע האיכות דקשירה, שהטעם לזה הוא דכמות דוחה איכות כשב' האיסורים מסוג א' דאורייתא או דרבנן, משא"כ כאן דעניבה הוי איסור דרבנן וקשירה אתי לדאורייתא ומביא ראיה משו"ע אדה"ז דאף דכמות דוחה איכות מ"מ איסור יין נסך אינו דוחה איסור מלאכה דאורייתא, ע"כ.

אוצר החכמה

ולכא"פ צריך ביאור, הרי גם איסור קשירה במקדש לא הוי אלא איסור דרבנן, וכמו שפרש"י שם בסוגיא דגזור דלמא יקשור במדינה אבל במקדש אין כאן איסור דאורייתא משום דמכשירי מצוה דוחין השבת כמ"ש המהרש"א שם. וכיון שבין איסור הקשירה ובין איסור העניבה דרבנן, א"כ לכא"פ זה שאתי לידי דאורייתא הוי רק חומר באיכות אבל עכ"פ הוי איסור דרבנן שריבוי הכמות דוחה אותו. גם צריך ביאור איך מביא ראיה מדינו של אדה"ז שאיסור דרבנן אינו דוחה דאורייתא לנדו"ד דהוי איסור דרבנן ורק אתי לדאורייתא.

ואולי אפ"ל ההסבר בזה, דהנה בגיטין סה, א. דהא דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון היינו דוקא במידי דאית לי' עיקר מה"ת אבל דבר שאין לו עיקר מה"ת לא. ועי' כתובות פד, א. דרב סבר דאף במחנה עמ"ש בתורה תנאו בטל, מ"מ בתקנה דרבנן ג"כ בדין כן, דחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה, ובתוס' ב"ב מט, ב. כתבו דחכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה היינו דוקא בדבר שיש לו שרש מה"ת (כגון תקנת ירושת הבעל שעצם ענין ירושה הוא מה"ת) אבל בדבר דליכא כוונה באורייתא לא עשו חכמים חיזוק בשל תורה ע"ש.

ועפי"ז אפ"ל שזהו הביאור בהשיחה דעניבה במקדש מיקרי דבר שאין לו עיקר מה"ת, כיון דאפי' במדינה הוי רק איסור דחו"ל, משא"כ קשירה שעצם איסור הקשירה במדינה הוי מה"ת, נמצא שהקשירה בביהמ"ק שאסרו חז"ל מיקרי יש לו עיקר מה"ת [ועי' תוס' ר"ה ד, ב. ד"ה ותנו ואין סתירה להנ"ל מריטב"א ר"ה לב, ב. ד"ה מתני' ופשוט]. ולפיהנ"ל חכמים עשו חיזוק כשל תורה ממש, ולכן כמות דעניבה לא דחי איכות דקשירה, אף דהוי

דרבנן מ"מ כיון שיש לו שרש מה"ת הוי כדאורייתא ושפיר מוכח
מדינו של אדה"ז הנ"ל, אף דשם הוי דאורייתא ממש, הרי גם כאן
איסור הקשירה במקדש הרי עשו חיזוק כדאורייתא, ודו"ק.

עוד יש להבין במ"ש בהשיחה שעניבה הוי איסור דרבנן,
ולכאוף צ"ע, דהנה בשבת קיג, א. מחלוקת ר"י וחכמים דר"י טובר
דעניבה הוי איסור דאורייתא וחכמים פליגי ע"ז, ולדעתם עניבה
מותרת לגמרי - וכן נפסק להלכה בשו"ע אדה"ז או"ח סי' שי"ז,
ולפי"ז ר"ש ע"כ סובר שעניבה לא הוי איסור דאורייתא כר"י אלא
כחכמים שאין איסור כלל. וכן משמע מהתוס' המובא בהשיחה ס"א
שכתבו דעניבה הוי "דבר המותר", ועי' במהרש"א בעירובין שם.*

והנראה בזה, דאף שבשבת נזכר רק ב' דעות בנוגע לעניבה,
מ"מ שיטת ר"ש היא דעת שלישית, דעניבה הוי איסור דרבנן (וי"ל
הטעם שמא יעשה קשירה). וההוכחה לזה, מלשון ר"ש "שלא התירו
לך אלא משום שבות", ואם עניבה מותרת לגמרי כמ"ש התוס', מהו
הלשון שלא התירו אלא משום שבות. ומזה מוכח כהפ"י בהשיחה,
שהכוונה שדוקא כשניהם שבות התירו משא"כ כאן שרק עניבה הוי
שבות משא"כ קשירה דאתי לידי אורייתא. ולפי"ז שפיר מובן
הלשון שבות. ועי' בפיה"מ להרמב"ם שכתב ג"כ דעניבה הוי איסור
דרבנן, וכנ"ל שכן דעת ר"ש. ועי' בהרע"ב וחיו"ט פ"י מט"ו
וי"ג, ועי' ג"כ במאירי עירובין קב, ב, דמשמע כהנ"ל.

י.מ.מ. קלמנסון
תת"ל צרפת

שם, מסביר סברת ר"ש שסובר נימא שנפסקה במקדש עונבה ולא
קושרה ולא אמרינן שריבוי הכמות דעניבה יכריע האיכות דקשירה,
והיינו משום דדוקא בב' איסורים שווים כגון שניהם דאורייתא
או דרבנן בזה מכריע הכמות את האיכות, משא"כ כאן איסור עניבה
דרבנן אינו מכריע קשירה דאתי לדאורייתא. ומביא ראי' משו"ע
אדה"ז דאף דס"ל ריבוי הכמות מכריע האיכות ומ"מ באיסור דרבנן
אין הכמות מכריע איכות דאוף.

ויש להעיר דלפי"ז צ"ב לכאוף מ"ט דחכמים הסוברים קושרה
ולא עונבה, דאאפ"ל שטעמם הוא, שחולקים וסוברים דאפי' כמות
דרבנן מכריע איכות דאורייתא - שהרי נפסקה הלכה (רמב"ם הל'
שבת פ"י ה"ה) כדעת חכמים, ולפי"ז - היינו שפוסקים דכמות
דרבנן מכריע איכות דאורייתא - ואין יסבור אדה"ז שכמות דרבנן
לא יכריע איכות דאוף, ומוכרח לומר שגם חכמים סוברים דכמות
דרבנן אינו מכריע איכות דאוף אלא שיש להם טעם אחר.

ואולי י"ל הביאור בהקדים לבאר הסברא דכמות דרבנן אינו
מכריע כוף, שהמקור לזה הוא מהדין (המובא בהשיחה) דחולה שיש
בו סכנה וצריך לייך, יחם עכו"ם אף שיש בזה איסור דיין נסך
ולא יחם ישראל שיש בזה איסור דאורייתא - משא"כ יין נסך שהוא

(* וכמו שהעירו בהערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון ג

המערכת

איסור דרבנן. ונראה הטעם לזה, דהנה הא דפקו"ג דוחה איסור אכילת איסורים וכו' מסביר כ"ק אד"ש בקובץ ליובאוויטש (חוברת ד' ע" 64) וז"ל: כי הרי המאכל לא נשתנה ובטבען ואיכותן עומד הוא אלא שאדם זה המסוכן הותר באכילתו. הרי פקו"ג דוחה האיסור ולא מתירו, עכ"ל.

[וצע"ק מש"ש המקור לזה מהרמב"ם גבי שבת שסובר דחוי', ולכאור' אף הרא"ש שחולק שם על הרמב"ם וסובר הותרה גבי שבת, אפ"ה מודה גבי פקו"ג דאמרינן דחוי' וכמבואר ברא"ש יומא פ"ג ע"ב ובמחצית השקל סי' שצ"ח סק"ט, וכך מפורש בשו"ת צ"צ או"ח סי' ל"ח דשאר איסורים ודאי רק דחוי' עי' רא"ש וכו'"]

ולפ"ז אפ"ל דזהו דוקא באיסור דאורייתא. משא"כ באיסור אכילה דרבנן לפי"מ שכתבו האחרונים דאיסור דרבנן הוי רק איסור גברא (עי' בלי" נשא תשכ"ט הערה 38) ולכן במקום פקו"ג שמותר לאכלו אין כאן איסור כלל [ואולי גם אם נאמר דאיסור דרבנן הוי איסור חפצא ג"כ י"ל דבמקום פקו"ג לא אסרו וצ"ע] ולכן ריבוי הכמות באיסור דרבנן לא דחי איכות דאו' כי האיסור דחז"ל הותר לגמרי (וכן משמע קצת מלשון הד"מ הובא במג"א שם "שכיון שאיסורו מדבריהם מותר") משא"כ איסור דאו' דשבת שרק נדחה (וכמו שפסק אדה"ז סי' שכ"ה סי"ג). - וזהו ג"כ טעמו של ר"ש שאיסור עניבה דרבנן לא דחי איסור קשירה שהאיסור דחז"ל הותר לגמרי משא"כ קשירה דאורייתא וכו'ל.

ובזה אולי אפ"ל שזהו טעם דחכמים שמתירים הקשירה, והיינו שסוברים דהא דמכשירי מצוה דוחין שבת בביהמ"ק אפ"ל דהוי בגדר הותרה שבביהמ"ק אין לכתחלה איסורים אלו וכמו שהותרו כמה איסורים של שבת בביהמ"ק הקרבת תמיד וכו' וכו', ולכן סוברים קושרה, דכיון שבין איסור הקשירה דאורייתא ובין איסור עניבה דחז"ל הוי בגדר הותרה לכן שפיר מכריע ריבוי הכמות דעניבה האיכות דקשירה.

ועפ"ז נמצא דמ"ש באגה"ת שכמה עבירות קלות פוגמות יותר מאיסור חמור א' אפ"ל דהיינו אפי' העובר כמה עבירות שמדרבנן שמכיון שעובר באופן שלא הותרה שפיר פוגמים הרבה איסורים דרבנן יותר מעבירה א' דאו'. ועי' בקובץ ליובאוויטש (שנה ג' חוברת א') שמסביר מקור למ"ש באגה"ת הנ"ל ומביא הדין בשו"ע שכ"ח הנ"ל, ומוסיף שם וי"א דאפי' באיסור דרבנן כן (ב"ח וט"ז) ואינו מביא שאדה"ז בעצמו חולק על פרט זה. ולפיהנ"ל יומתק דבאגה"ת גם באיסור דרבנן כן הוא.

יוסף יצחק קלמנסון
תת"ל - צרפת

ראיתי מה שהעיר הת"י. י. ק. והנה לפי מה שמוכיח י. מ. מ. ק. לעיל דאפי' איסור קשירה במקדש הוי רק איסור דרבנן - וכך מוכח ל' הגמ' דאתי לידי אורייתא - א"כ לפי"ז בפשטות יש לחלק בין פסק אדה"ז שהוא איסור דאורייתא ממש, ונדון הרמב"ם לגבי קשירה שאינו אלא מדרבנן. ומה שבשיחה מביא רא"י מאדה"ז הר"ז

רק דוגמא (גם לפי ביאור הת' הנ"ל שיש לו עיקר מה"ת דאז כעיקר דאו' תקנו, הר"ז רק בכדי ליישב הדמיון משו"ע) לשיטת ר"ש. אבל חכמים י"ל דס"ל כיון דסו"ס קשירה הוי איסור דרבנן לכך שפיר הכמות מכריע, אבל לגבי איסור דאו' ממש יודו חכמים.

ועפ"ז דקשירה הוי רק איסור דרבנן נסתר גם ביאורו, דאף דקשירה הוי איסור חמור שיש לו עיקר מה"ת וכו', אבל סו"ס הרי חכמים הם שאסרוהו, והוי איסור גברא, ולפי דבריו צ"ל הותרה, ואפ"ה ס"ל לר"ש דכמות דעניבה אינו דוחה איסור קשירה.

שד"ב כהן

כולל - נחלת הר חב"ד

שיטת אדה"ז דריבוי הכמות מכריע האיכות

ד. שם, הערה 24 כ' דאין ראי' דלאדה"ז כמות עדיפא מאיכות מהדין דשוחטין בשבת בשביל חולה שיש בו סכנה ואין מאכילין נבילה, דאז הי' עובר על כל כזית וכזית; דהרי שם אומר עוד ב' טעמים להדין. אבל יש ראי' מאגה"ת ממ"ש דבריבוי החטאים ה"ה כמו בלאו א' שיש בו כרת, ועד"מ ממחיצות קלות וקלושות לרוב מאד הן מאפילות כמו מחיצה אחת ויותר.

אוצר החכמה

ולכאו' יש להביא ראי' דלאדה"ז כמות עדיפא ממ"ש בשולחנו סי' שי"א ס"ב, דכשמוציאין מת לכרמלית צריך להוציא עמו דבר המותר בטלטול "שמוטב להרבות באיסור א' מלדחות שני איסורים". דלכאו' להרבות באיסור א' (ההוצאה לכרמלית) ה"ה ענין של איכות (עכ"פ - ביחס לדיחוי שני איסורים - ועי' הערה 25, דאפושי טומאה ביחס לשהיית טומאה הו"ע של איכות).

ואם הנ"ל הוא ראי' נכונה דכמות עדיפא, הרי יש בה מעלה על הראי' דאגה"ת, דשם מדגיש דדוקא בריבוי גדול "מחיצות קלות לרוב מאד" מכריע איכות. משא"כ בנדו"ד דהוי רק שני איסורים (ועד"ז הראי' מחולה שיש בו סכנה, דאכילת ב' כזיתים (ויתירה מזו - עיי"ש דאפי' ב' אכילות שביניהם פחות מכזית) דוחה את האיסור דשחיטה).

הרב שמואל לו

לונדון

מ"ש הר' ש.ל. אינו דמיון - דהא אפושי טומאה הוי איכות (לגבי שהיית טומאה) הוא מפני שנתוסף בו ענין בטומאה - שמטמא אחרים בפועל, כמפורש בהע' הנ"ל. משא"כ כשמרבים באיסור הוצאה ע"י שמוציאים ב' דברים במקום דבר א', ה"ז רק הוספה בכמות ההוצאה, ומוטב להוסיף בכמות באיסור א', מלעבור על ב' איסורים; שהראשון הוא כמות בסוג א' של איסור והשני הוא כמות בב' סוגים.

אבל באמת בלא"ה אין סברת דין זה שייך לעניננו. דהמדובר בהשיחה הוא כשבאנו לדון על ב' איסורים שהא' חמור מפני שיש

בו ריבוי כמות והשני מפני שיש בו ריבוי איכות, והשאלה איזה נדחה מפני השני. משא"כ בדין הוצאת מת לכרמלית אשר איסור הוצאה נדחה כבר (מפני כבוד הבריות) מקודם שבאנו לדון על איסור השני - טלטול מוקצה, והשאלה היא אם לדחותו עוד יותר ע"י הוצאת דבר המותר לטלטול עמו, או לדחות גם איסור טלטול, וע"ז מסביר אדה"ז שמוטב להרבות בדחיית איסור א' מלדחות ב' איסורים.

(ואין להקשות איך נדחה איסור הוצאה מקודם שבאנו לדון על איסור טלטול, הרי מוכרחים לטלטל בכדי להוציאו? שהרי איסור טלטול "אפשר לתקנו" - ומה"ט מחוייב לתקנו - שלא יעבור עליו, משא"כ איסור הוצאה לכרמלית כשצריכים לכך כמבואר שם ס"ג).

הרב אברהם פוקסברונער
ברוקלין

בענין הנ"ל יש להעיר ממ"ש אדה"ז בשולחנו סי' של"ו ס"ב וס"ג שאם עלה לאילן יכול לירד בשבת אף שבירידתו משתמש באילן מ"מ כשהוא יושב על האילן ג"כ יש איסור בישיבתו עיי"ש. ואף שבירידה משתמש באופן דקום ועשה ובישיבה בשוא"ת מ"מ ירד. ומוכח מזה לכאוף דריבוי הכמות (לישב כל השבת על האילן) מכריע האיכות (ועי' בלקח טוב שמציין בהערה 16 אות י"א שהוכיח כן). ומה שלא ציין בהשיחה לזה י"ל משום שמכאן אין ראוי דכמות עדיפה, די"ל דכמות שנה לאיכות, ולכן למה ישב על האילן בחנם, לכן מותר לירד. ועוד שע"י ישיבתו באילן בודאי יחסר לו מעונג שבת שהיא מצוה, וק"ו מיוצא חוץ לתחום עי' הערה 14 שם.

ועוד יש להעיר ממ"ש בשו"ע אדה"ז סי' רצ"א ס"ה שמי שיש לו מזוין ב' סעודות ואם יחלקם לג' לא יהי' לו לכל סעודה כדי שביעה מוטב שיאכל ב' סעודות לשובע מג' שלא לשובע. והיינו שמוטב לעשות מעט מצות כתיקונן מהרבה שלא כתיקונן. ובלקח טוב אות כ"ג כתב שג"ז שייך להשאלה אי ריבוי הכמות מכריע האיכות. ולפ"ז מדין הנ"ל מוכח דס"ל לאדה"ז דאיכות עדיפה. ועיי"ש אות כו מ"ש בזה.

אבל לדעתי אין זה ראוי (נוסף עמ"ש שם הלק"ט) דודאי י"ל דאפי' נאמר דכמות עדיפה מ"מ לעשות ריבוי מצות שלא כתיקונן לא עדיף ממיעוט כתיקונם דמצוה שלא כתיקונה אינה מכרעת מצוה כתיקונה. משא"כ ריבוי מצות קלות עד"מ כתיקונם שפיר י"ל דס"ל לאדה"ז דעדיף ממצוה אחת חמורה כתיקונה, ופשוט (וע"ד מ"ש בהשיחה דכמות דרבנן אינה מכרעת איכות דאורייתא מפני שהם ב' סוגים ועי' שו"ע אדה"ז סי' רצ"ח ס"ב).

י.מ.מ. קלמנסון
תת"ל - צרפת

תוספות שבת

ה. שם, בס"ז מבאר טעם החילוק בין תוס' שבת בזמן (דע"ז

נתנה התורה (כח) ותוס' שבת במקום (חוץ לתחום, שלא התירה תורה). אבל לא הבנתי - למה לא נאמר שיש תוס' שבת במקום כמו שיש בזמן.

דהנה הרי תוס' שבת בזמן ה"ה רק בתחום והגבלה (מע"ש - מפלג המנחה ולמעלה וכו'). ולא חוץ ממנה (וכמו שמדגיש בהשיחה: הקרוב לזמנו של השבת) דלכך שייכת להזמן דשבת (וכדמוכח מחידוש יותר גדול - דמעיקר הדין יכול להבדיל בשבת מבעו"י ובלבד שיהי' מפלג המנחה ולמע' (שו"ע אדה"ז רצ"ג, ב; רצ"ט, י) ש"מ דמפלג המנחה שייך כבר ליום הבא). ולכאו"ה"ז ממש דוגמת האלפים אמה במקום השייכים להעיר.

ז.א. שיש ג' חילוקים, בין במקום ובין בזמן. במקום: (א) העיר בה שובת, (ב) אלפים אמה דתחום שבת, (ג) חוץ לתחום. ובזמן: (א) יום השבת עצמו - הזמן דקדושת שבת בעצם. (ב) הזמן דתוס' שבת (מפלג המנחה ולמע' בע"ש) - הזמן בו יכול להמשיך קדושת שבת, (ג) חוץ מזמן זה - דא"א להמשיך בו קדושת שבת (ואדרבה - אם קידש, הרי בירך ברכה לבטלה וכו'). וא"כ הרי שפיר יש תוס' שבת בזמן ובמקום. ומהי הקושיא?

הרב שמואל לו
לונדון

...במה שרוצה לדמות האלפים אמה דתחום שבת המותרים, להזמן דתוס' שבת - מפלג המנחה ולמע', - נראה לדעתי שאינו דמיון;

הזמן דתוס' שבת (הגם שאסור במלאכה ויש בו קדושת שבת מ"מ) נחשב כיום ו' ולא כיום השבת. (- כמבואר בשיחת ש"ק י"ד תמוז תשל"ג, ושיחת כ' מנ"א תשי"ד. ושם מביא ראי' לזה מהדין (עי' שו"ע אדה"ז סי' תע"ב ס"ב) דאסור לעשות קידוש בליל פסח קודם שיהי' ודאי חשיכה - הגם שבכל שבת ויו"ט יכול להוסיף מחול על הקודש ולקדש מבע"י מ"מ - מכיון שכוס של קידוש הוא א' מהד' כוסות צריך שיהי' בלילה),

משא"כ באיסור חחומין (- "אל יצא איש ממקומו" ועי' הע' 42) הנה האלפים אמה דתחום שבת אינם חוץ למקומו, אלא "עד אלפים נק' מקומו, - כמו שמצינו בערי מקלט" ... (עי' לשון אדה"ז בשלחנו סי' שצ"ו ס"א עיי"ש).

ולפי"ז מובן היטב החילוק. דבזמן יש תוס' שבת שע"ז נתנה התורה כח - היינו שאפשר להמשיך קדושת שבת ביום ו', משא"כ במקום אין תוס' שבת.

שניאור זלמן ווילשאנסקי
תת"ל - 770

בליקוט לפ' בשלח ש.ז. [תשל"ג] אות ג' מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א החומר דקשירה מפני שאתי לחיוב חטאת (איכות), משא"כ עניבה שאינו אלא מדרבנן, ואחר כך מבאר החומר דעניבה שיצטרך לעונבו כמה פעמים (ריבוי הכמות).

והנה אינו מובן מה שמבאר דעניבה הוא איסור דרבנן ומביא החומר דעניבה על קשירה, דהעניבה אם אינו עומד להתקיים מותר אפי' דרבנן כמו שכתוב בשולחן ערוך אדה"ז סי' שי"ז סעי' ג' וכאן מיירי בעניבה שאינה עומדת להתקיים אפי' יום א' (כמו שכתוב בהשיחה גופא) "יצטרך לעונבו כמה פעמים", - היינו באותו היום (בשבת) יצטרך לעונבו כמה פעמים - ולהעיר שגם בגמרא זו המהרש"א מסביר שאפי' לדעת רש"י עניבה מותר לגמרי כמו שכתבו התוס' עיי"ש. וא"ל כיון שהוא מכוון שיקיים לעולם הוי אסור, כיון שבודאי כאן אין העניבה יכול להתקיים, וממילא בדעתו לעשות קשר גמור לאחר השבת ולהתיר העניבה בכדי להשתמש בזה למחרת.

בליקוט לפר' בשלח תשל"ג מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהוצאה היא מלאכה עיקרית. וממנה מסתעפים שאר המלאכות, ובזה מתרץ קושיית המין, ויש להעיר שבנוגע למלאכת יו"ט י"ל שאינם מסתעפים מהוצאה כיון שהוצאה מותר ביו"ט ובפרט לפי המבואר בליקוט דפרשת בא (תשל"ג) שלדעת רש"י אליבא דב"ה שהוצאה הי' לכתחילה מותר (וכמוכן הרי הוא דוחק לומר שמלאכות יו"ט מסתעפים ממלאכת הוצאה דשבת. ולכאורה לפי זה עדיין יוקשה קושיית המין בנוגע ליו"ט, כיון דביו"ט הרי אין איסור הוצאה שהוא היסוד. ואפשר לומר בדוחק שבנוגע להקב"ה הרי כל המלאכות בגדר אוכל נפש. כיון שהם מוכרחים לקיום העולם, ולכן מותרים בנוגע להקב"ה. אמנם למ"ד אין עירוב והוצאה ליום הכיפורים (כריתות דף יד, וראה רש"י סוטה מא ד"ה מיכן ואילך שלפירושו בא' סובר התנא אין עירוב והוצאה ליוה"כ) עדיין יהי' קשה קושיית המין בנוגע ליוה"כ.

ובכלל במ"ש שהוצאה היא היסוד וכיון שהותרה הוצאה בנוגע להקב"ה הותרה שאר המלאכות. לכאו' אינו מובן דלפיי"ז מדוע שבת הקב"ה בשבת, הלא לגבי הקב"ה הותרה כל המלאכות ז"א דאין כאן ענין השביתה. ועוד א"מ הא מבואר בכ"מ שהקב"ה מקיים המצות תחלה בתור נתינת כח לישראל לקיימם, והוא ענין "מה שהוא עושה הוא מצווה לאחרים לעשות", ולכאו' אם נאמר שכל המלאכות הותרה בנוגע להקב"ה, א"כ אין הקב"ה מקיימם, ומהיכן הנתינת כח לישראל לקיימם. ועוד הרי יש בכלל קיום ע"י הקב"ה לאחר שישראל מקיימם, והוא ענין "כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו", ולכאו' הרי חסר הענין בנוגע למלאכות שבת.

קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון כ (תשל"ד)

א. בליקוט לפר' בחוקותי תשל"ג מבואר שהמחלוקת בסוף הוריות באם סני עדיף או עוקר הרים עדיף תלוי בהחקירה באם ריבוי הכמות מכריע את האיכות, שלמ"ד סיני עדיף ריבוי הכמות מכריע את האיכות, ולמ"ד עוקר הרים עדיף הרי האיכות העיקר, והמסקנא שם הוא שסיני עדיף ע"כ. ולכאור' קשה מהא דמבואר בליקוט לפר' בשלח תשל"ג שבה-מחלוקת בין ר"ש ורבנן במי שהחשיך חוץ לתחום ובקשירת נימא במקדש, הרי סברת ר"ש שריבוי הכמות מכריע את האיכות ורבנן (וההלכה) סברי שהעיקר הוא האיכות, נמצא שהרבנן וההלכה סברי שעוקר-הרים עדיף כיון שזהו לשיטתם כנ"ל, וקשה דא"כ איך מסקינן בסוף הוריות שסיני עדיף הא ה"ה היפוך ההלכה.

נחמי זאב וואגל

קובץ הנ"ל גליון כא

ח. בגליון ט (כ) הערה א' הקשה הת' נ. ז. ו. שבליקוט לפ' בשלח תשל"ג מבואר שמחלוקת ר"ש וחכמים הוא באם ריבוי הכמות מכריע את האיכות, ובליקוט לפ' בחוקותי תשל"ג מבואר שהשאלה אם סיני עדיף או עוקר הרים עדיף ג"כ תלוי בהנ"ל והקשה שאיך שלחו שסיני עדיף הא הרי זה נגד דעת חכמים ע"כ. ולא הבנתי קושיה דהא בליקוט לפ' בשלח שם מבואר רק ששיטת ר"ש היא שריבוי הכמות כו', ובהערה 21 שם מבאר שלא דוקא שהחכמים חולקים על הכלל באם ריבוי הכמות כו' אלא שהמחלוקת הוא בד"א ע"ש, ומובן שאיך כאן מקום להקשות קושיא הנ"ל.

אלי' מרדכי כהן

קובץ דברי תורה נחלת הר חב"ד - ו (תשל"ה)

אברהם זלצמן משגיח הכולל

בענין עירובין

היות שידוע המעשה, שהרה"ח ר' הלל מפריץ נ"ע בהיותו מלמד בבית הצ"צ נ"ע, ובזמן אחד נכנס הר' ר' הלל נ"ע להצ"צ נ"ע ושאל ממנו, באיזה גמרא ללמוד עם בניו, וענה אותו. —

היות שידוע שהבשע"ט נ"ע התחיל ללמוד ש"ס להעלות את החורה מלומדיה שלא כהוגן והתחיל ממסכתא ברכות, עד עירובין דף י"ז, ונסתלק, ואמר לו הצ"צ נ"ע, א"כ התחיל ללמוד מדף י"ז ע"כ המעשה,

והנה ובספר המאמרים אידיש תש"א חש"ה, הובא המאמר של הבעש"ט על פסוק זכור ה' מה הי' לנו הביטה וראה את חרפתינו, והפירוש על פסוק זה, הביא האדמו"ר הזקן, בהיותו בפעם הראשון במזריטש, מה שמע מהמגיד בשם הבעש"ט, שעל הפסיק הזה אמר הבעש"ט חורה בשחי מסיבות מחולקות.

פעם הי' במסיבה בישוב אצל יהודים פשוטים, שהי' להם מס"נ על ענין של פדיון שבויים, מצד אהבת ישראל, ואמר הבעש"ט לחלמידי, החורה על הפסוק בזה"ל זכור ה' "מה" הי' לנו, גידיינג ג-ט וואס איז גיווארין דורך זייער "מה" שבנשמה, הביטה וראה את חרפתינו, קוק זיך צוא וויא זיי זאיינען מחרף את פפשמ, צוליב אהבת ישראל.

ופעם הי' הבעש"ט במסיבת גאונים גדולים, שהם פלפלו הרבה, בחידושי תורה, והבעש"ט ראה, אז זיי האלטיין פון זיך, מיט אסטארקע צופרידנקאייט פון זייערע חידושי תורה, ובמסיבה הזאת אמר הבעש"ט ג"כ תורה על פסוק הנ"ל, אך בסגנון אחר, ואמר זכור ה' מה הי' לנו, גידיינק ג' וואס איז גיווארען פון אונזר "מה" שבנשמה הביטה וראה את חרפתינו, קוק זיך צוא, און מאך אונז זעהענדיק, אינזער שאנדע, עכ"ל.

וכן הוא בכח שם טוב דף נ"ז ע"א שלשמה צריך להיות זך
ונקי מכל סיג גבהות, כ"א יתערב בו גנהות, יחזעב לפני ה'.

ובדרך אפשר יש לומר, שזה הי' כוונת הצ"צ נ"ע שאמר
להרה"ח ר' הלל נ"ע להתחיל ללמוד, מדף י"ז היינו באותו כוונה
עצמה של הבעש"ט עד דף י"ז והוא להעלות תורתם של הלומדים שלא
כהוג'.

ועוד בדרך אפשר יש לומר, בכוונת הצ"צ ללמוד מדף י"ז,
לפי שעיקר פרטי דינים של הוצאה מרשות לרשות מתחיל מדף י"ז
בפרק שני משנה א' עושין פסין לביראות כו'.

והנה לפי מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקוטי שיחות חלק י"א
פ' בשלח שמלאכת ההוצאה מרשות לרשות, היא עיקרן של כל ה"ט
מלאכות. ומביא ראיה מזה דאיתא במדרש ששאל מין אחד מר"ע, אם
כדברין שהקב"ה מכבד את השבת, אל יצמיח בה עשב, אל ישב בה
רוחות, אל יורד בה גשמים.

והשיב לו ר"ע משל ע"ז מעזרגב, והוצאה שברשות אחד,
איך צריך עירוב להוצאה, כך כל העולם כולו שלו הוא. והקשה
אד"ש, ולכאורה תמוהה, שחשובתו של ר"ע מתורצת רק על ענין
מלאכת הוצאה מרשות לרשות בשבת, אבל המין הלא שאל מר"ע על כל
מלאכות שבת?

וע"כ צריך לומר שמלאכת ההוצאה היא הנקודה העיקרית בכל
מלאכת שבת, והיא היסוד והשורש שממנה מסתעפים כל אבות מלאכות,
חולדותיהם, ושבותיהן דרבנן, וכיון שלגבי הקב"ה, לא יתכן הענין
דהוצאה מרשות לרשות (כי כל העולם כולו שלו) ממילא בטל היסוד
ונתינת מקום, גם לשאר מלאכות, שאינן אלא הסתעפות ממלאכת
הוצאת.

וממילא בדרך אפשר יש לומר שגם בזה הי' כוונתו של הצ"צ
נ"ע שהתחיל מדף י"ז מפני שממש מתחיל פרטי דינים דהוצאה מרשות
לרשות בשבת. וכנ"ל שמלאכת הוצאה מרשות היא הנקודה העיקרית

לכל מלאכת שבת, והיסוד והשורש לכל אבות וחולדות ושבותיהן.
 ונוסף לזה ששקולה שבת כנגד כל המצות, וכל השומר שבת כהלכתו
 כו' מוחלין לו כל עוונותיו (שבת קי"ח).

והנה בגמרא עריבון דף כ"א ע"ב אמר שמואל בשעה שתיקן
 שלמה עירובין, נט"י יצתה ב"ק ואמרה, בני אם חכם לבך ישמח לבי
 גם אני. ולהבין השייכות, של נט"י ועירובין שחקנם שלמה, בודאי
 יש שייכות ביניהם, שתיקן על שניהם על עירובין ונט"י בחקנה אחת.

והנה הובא בדרך חיים של אדמו"ר האמצעי ברוחב הביאור
 ובאריכות גדולה, בשער התפילה שמדמה ב' הענינים דנט"י ומצות
 עירוב, ע"ד חסידות, ועפ"י קבלה בשער התפילה בסי' נ"ז דף ס"ד
 וז"ל ולהבין דרך פרט בינה יתירה שנאשה כו' שהם ז' מצות
 דרבנן כנ"ל, הנה בתחילה יש להבין בענין עירובין ונט"י שתיקן
 שלמה, שהוא בחי' חכ' תחאה דמלכות דשניהם ענין אחד,

ואעפ"י שמצות עירובי חצרות הוא ברשויות ומצות נט"י
 הוא לסעודה, ומזון, מ"מ הכל אחד שהרי עירובי חצירות הוא בפת
 דוקא, ועל שניהם מברכים אשר קדשנו במצויות וציונו, כמו על
 נט"י, והיכן ציונו בלא תסור כו', והן כמו מ"ע ממש.

עכ"ז עיקר הכוונה בהם להרחיק שליטת ויניקת החיצונים
 כשגוברים ביותר לפרקים, ע"כ תלוי בחכמי ישראל כאשר רואין
 בראיית חכ' האלקי' בכנס"י שמחגברים בהם שליטת החיצונים כו'
 עושין תיקון לזה, והיא שתיקן שלמה עירובין, ונט"י ונ"ח בימי
 חשמינאים וכה"ג.

ובתחילה יש להבין בענין מצות נט"י, בהיות מבואר במקום
 אחר, ענין נט"י באריכות, אך תוכן הענין בדרך קצרה, שלמה תיקן
 רק לקדשים אתא שמאי והלל וגזרו אף לתרומה. הנה תחילה הי' מצות
 נט"י רק לתרומה ולא לסעודת חולין, מפני שלא נפל מדג' דכנס"י
 כ"כ, אך כשראו חכמי ישראל שנפלה כנס"י ביותר תקנו גם לחולין עד

הפרק כו" כי עיקר ענין ז' מצות דרבנן היינו להרחיק בריחוק יתירה לס"א בעצות מרחיק, וכל שנפלה כנס"י יותר, יותר העמיקו עצה להוסיף איזה מעשה טוב דוקא, שבזה יובדל ויורחק יותר יניקח הרע כו" וזה שבנט"י תקנו חחילה עד הפרק כו" עד שראו שצריך תיקון יותר, תקנו לכל היד כידוע.

והענין דנט"י ידוע שזה כמו הכנה ועצה טובה שלא ינקו החיצונים מן הצפרנים, שהם מוחרי החסדים העליונים דחסד דרועה כו".

לפי שהמזון בא מחסד עליון כמ"ש נותן לחם לכ"ב כל"ח, ואמר הזן את העולם כו" ובחסד כו" מכלכל חיים בחסד, והחסד ביד דוקא.

ע"כ נט"י מבחי' מים דחכמה, שמעביר ומטהר הזוהמא שלא ילך השפע הפנמיות לחיצונים כו",

והוא הכנה לסעודת הלחם דוקא, לפי שהלחם בא בבחי' עה"ד טו"ר, שיש בו טוב הרבה, ורע הרבה, כמו שאנו רואים, שבאכילה גסה לחאווה ישמן ויבעט ויחחמם לכל תאוה רעה, מפני כח הרע שבמאכל שנפל בשבה"כ כו" עד שמגביר כח הרע שבנה"ב, לכל מיני רע, כמו שאמר מלא כריסא זנא בישא כו" וכחי' בטן רשעים תחסר כו", ומצד בחי' הטוב שבמאכל בשר ודגן יוסף אור אלקי בנשמה שבגופו, כשאוכלו בלי חאווה, רק לשובע נפשו, כמ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו, מפני שבחי' הטוב האלקי שנפל בצומח וחי, שרשו מלמעלה מבחי' אדם, ע"כ יש בכחו להוסיף כח ואור חדש, בנשמה האלקי שנק' אדם כמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם.

ומבואר במ"א באריכות שזהו מוצא פי' ה' שבמאכל שלמעלה ממוצא פי' ה' שבאדם, מטעם שבחי' התווה דבהמות, וחיות קדם לתיקין דאדם כו" (וכו' באריכות גדולה).

ודוקא במעשה זה דנט"י, שזהו כענין מ"ע ממש, ופעולתה כל"ח להרחיק ביותר לרע כו", והוא בבחי' הכנה לסעודת הלחם, שספער לבב אנוש לב' לבבות דטו"ר כנ"ל, שיבדל הרע מן הטוב, ולא יתגשם גופו

באכילת הלחם, לתאווה רעה כלל, אדרבה יגביר כח הטוב שבמאכל, להעלותו למעלה טובה יותר, לקרבו לאלקי כנ"ל. וכ"ז ע"י נט"י שלפני הסעודה כמ"ש והתקדישתם אלו מים ראשונים שנקרא מצוה כו'

ומעתה יש להביין גם במצות עירובין שתיקן שלמה, וחכמי ישראל תקנו בפת מצות עירובי חצרות, מפני שהאדם נמשך אחר מזונו שמקבל משולחן העליון, ולזה העמידו תיקון לערובי חצרות ע"י פת שמשחתף בו דוקא כידוע, וזה פלא דאיך יהי' שיתוף החצרות, שהן רשיות מחולקים ע"י שיתוף הפת בלבד.

והנה תחילה יש להביין עיקר ענין עירובי חצרות מהו בהיות ידיע דרך קצרה, בהפרש שביין ר"ה לרה"י דר"ה נק"ף עלמא דפרודא, ששם יש שליטה לחיצונים, אבל רה"י עולה עד לרקיע, שהוא בעולם היחוד אלקי', להיותו מוקף ד' מחיצות ובוקע עד לרקיע, בלי מסך מבדיל כלל וכמ"ש במ"א.

ע"כ אסור להוציא בשבת מרה"י לר"ה, ולהכניס מרה"ר לרה"י, וידוע דמקומו של אדם הוא ד' אמות שנקרא רשותו, ורה"י יש לכל אחד ואחד בפני עצמו שעולה עד לרקיע כו'.

והנה ברה"י אין שליטה, ואחיזה לחיצונים שהם מעולם הפירוד, כלל וכלל, ולזה הזהיר אל יצא איש ממקומו ביום כו' אך כאשר יש ב' רה"י זה אצל זה, אעפ"י שכל אחד בפ"ע הקדושה דעולם היחוד, מ"מ יוכל להיות מצד התחלקות רשויות הללו זמ"ז קצת פירוד, מעלמא דפרודא ממש, ומפני הבדל רשויות שני בנ"א לכך חיקנו עירובי חצרות בפת (ע"ד דוגמא כאשר ימצא פירוד והתחלקות בין גדולי ישראל, ואעפ"י שכל אחד נשמתו שלמה בתומ"צ מ"מ אין אחדות פשוטה, שורה בהם מפני שמחולקים זמ"ז, ויוכל להיות מזה קצת אחיזה לעולם הפירוד כו', וכמו בז' מלכין קדמהין דתוהו שהיו זת"ז ענפיין מתפרדיין, והתיקין הוא ההתכללות דוקא כידוע)

והנה מה שחקנו חכמי ישראל לערב בפה, שע"י שיחוף בפה,
יש חיבור ויחוד גמור ברשויות שלהם (לפי שהמזון ובית הוא בחי'
או"פ' ואו"א וכמ"ש במ"א בענין מזון, לבוש בית, ובנט"י הרי
בחי' מקוף דחכ', שנמשך מלמעלה למטה, שהוא מים שאין להם גוץ
כו', עושה התיקון לפת דסעודה שיבריח יניקה החיצונים משולתן
אשר לפני כו'. כך בעירובין מלמטה למעלה ע"י שיחוף דפת בעירוב,
שהוא המזון הנמשך משולתן העליון, עשה התיקון למעלה בבחי'
מקיף דרה"י, כמו ברשויות שני בנ"א שיחברו יחד כאלו הן רשות
אחד ממש, והוא ע"י שיחופם בפת אחד שלא יבא זר להפריד ביניהם
כו').

וא"כ הרי גם במצות עירובין הרי הפת שמניח הוא בחי'
מעשה, כמעשה דכל מ"ע, אך עיקר ענינו אינו בבחי' המשכה והתפשטות
רק שלא יבא זר ויפריד ^{אמר החסיד} כי וזהו כמצות גט"י הנ"ל, ולזה כללם
יחד, באמרו בשעת שתיקן שלמה עירובין ונט"י, דהכל ענין אחד
והוא לחקן, בדבר מצות מעשה בענין ל"ח, וזהו בינה יתירה
שנתנה באשה, וז"ש יצאה ב"ק ואמרה על שלמה אם חכם לבך ישמח
לבי גם אני.

וכן אמר חכם בני, ושמח לבי ואענה חורפי דבר, דזה בחי'
בינה יתירה שבאשה תורה שבע"פ, חכמה בסוף, דהיינו חכמה
שבמלכות, חכמה חחאה, דשלמה שנקר' בני כמ"ש מה שמו ומה שם
בנו דח"ת דחכ' בני, ושמח לבבו, שהוא אור אבא שמו כו' שמוסיף
אור בח"ע דתושב"כ כו') ע"י בחי' בינה יתירה וזהו חכם בני
כו', ואשיבה חורפי דבר, דהיינו להשיב את החיצונים, שיגרשו
ולא ירעו, ולא ישחיתו עוד לקבל חוספ' יניקה כו'.

והנה בהאור התורה של הצ"צ כפ' בראשית דף תע"ד ע"ב
מביא הפסוק מישעי' סי' נ"ח י"ג אם תשוב משבת רגליך עשות
חפצך ביום קדשי כו' ובמצ"ד פי' דהיינו שלא יצא חוץ לתחום
בשבת וז"ל.

והענין דמבנאר בלקו"ת מהאריז"ל (מהרח"ו ז"ל) פ' וישלח בטעם תחום שבת אלפים אמה שהם המקום פנוי, שבין הס"א ובין נהי"ם רעשיה, היינו כי בשבת נהי"ם דעשי"ה נפרדים מן הקליפות, ועולים למעלה בחג"ת, משא"כ בחול רגליה יורדות, שנה"י דעשיה מתקרב למקום הקליפות כו' וכאשר עולים נהי"ם ^{אשר החמיה} בשבת ומתרחקת מן הקליפה נשאר חלל ומקו"פ ביניהם ובין הקליפה אלפים אמה כו' והעושה מלאכה בשבת גורם הכנסת הקליפה למקום החלל ונדבקים בקדושה, כמו בחול וזהו"ע מחלליה כו' ע"ש.

ועיין מענין מחלליה בזח"א דף ו' תחילת ע"א, ועל אותו בחי' החלל הוזהרו בנ"י, שלא יצאו בו ברגלם, אלא יאספו את רגלם, לתוך התחום דקדושה, וכמ"ש ואל יצא איש ממקומו, וגם למעלה בחי' נה"י נקרא רגליך וע"ז אמר אם תשוב משבת רגליך, שצריך לאסוף בחי' נה"י דקדושה, להגביהם כלפי מעלה בשבת ולא ירדו כ"כ למטה, בבחי' חלל דקליפה, לגרום להם ג"כ שפע המוחיך דשבת כו'.

ועיי' מענין אל יצא איש ממקומו, בזח"ב בשלח דף ס"ג סע"ב ובפ' ויקהל דר"ז ע"א, וז"ל דהא מיניה לבר, אתר דאלקי' אחרים איהו כו', ממקומו, דא כבוד דלתתא ושם פי' דאלפים אמה הם נגד שהמלכות הנקראת מקום בנינה משני בחי' חסד וגבורה, ושרשם מחו"ב הנקרא אאלפך חכ' אאלפך בינה (שהם אלפים אמה), שמחו"ב אין להם יניקה כו' עכ"ל.

ע"כ בענין עירובי חצירות ועירובי תחומין ובענין מבוי המפולש, הנה בתורת חיים של אדמו"ר האמצעי בפ' תולדות אות (ו) וז"ל הנה תחילה יש להביך בשורש ענין קליפה דפלשטים שהיא קליפה דהוללות וליצנות בלבד וכמארז"ל דפלשטים לצנים היו.

דהנה לשון פלשטים, פלשח, כמו ענין מבוי המפולש, שזהו ענין פחיחה ומפולש מכל צד, מעבר לעבר דוקא כמו נקב

המפולש (וכן מבוי המפולש מצד זה לצד זה) וכן הוא ענין ההוללות ולצנות שאיננו בא רק מצד פתיחת הלב ביותר שהוא פתוח ומפולש מכל צד, וזה בא מפתיחת הרוח שכעצמות הנפש, כשחשמח בלא טעם, וסיבה מורכבת כלל וכו' (באריכות) כטבע כאנשים שהם במרה הלבנה ביותר כו', וזה כל חיותם יותר מכל תאוות חומריות כידוע שקליפה זו קשה יותר מקליפה דתאוה רעה, בהיותה שורש עצמי לכל תאוה רעות וקשות כו' וכו' עכ"ל.

ובספר דרך חיים דף ט' ע"א בטור השני כתוב וז"ל, ובאמת יש להבין מה שהזכיר מושב לצים באחרונה שזה מורה על היותו קשה יותר מעצת רשעים ודרך חסאים, דלכאורה אין הליצנות רק ענין הוללות ולא חסא גמור.

אך הענין הוא דעל עצת רשעים להסית לחטוא ודרך חסאים שכבר עומד בדרכם ומוכן לזה עכ"ז יוכל לבא לידי חשובה אמיחית מאוחו דרך הרע כמ"ש ולא חתורו כו' שלא לשמוע לעצתו כו', כי יפול לבו מפני פחד אלקי' שלא לשחת נפשו כו', אך הליצנות הוא קשה מכל אלה להיות כי שורש הליצנות הוא בא מצד הקלות שבנפשו והוא עוצם פתיחת הלב, לכל דבר בלתי מעצר לרוחו שבלבו לכל דבר, שנקר' זכות הלב ופתיחתו ביותר בל"א (אייך צוא לאזענע הארץ, ער צוא לאזט דיא הארץ זייער, און דיא הארץ איז אפיין בלי שיעור ער הערט קאייך זאך ניט, און קייך ענין ציא דערהאלטיין זיך כו')

ולא מצד שמורד בכיון כו' הוא פורק עול, אלא רק מצד קלות נפשו שלבו פתוח בהוללות וליצנות מכל כו', ע"כ אין לו בחי' הרגשה ביראת אלקי' כלל, כי הוא היפך הבית קיבול ליראת אלקי'.

וזהו ובמושב לצים לא ישב, שאם ישב שם ממילא הוא הולך אחר עצתם כו' ועומד בדרך חסאים מצד פר"ע שהלב פתוח לכל כו' והנה מבוי המפולש צריך מדינה דגמרא הרבה סיגים וגדרים ביותר, דהיינו צורת הפתח וגם לחי, וי"א שצריך דלת, וגם

ברוחניות לתיקון מבוי המפולש הנ"ל צריכים לג' ענינים, תיקון חצות, לימוד התורה, ומקיפים דתורה לשמרו על כל היום .

וזהו שמביא באות ז' בד"ח שזה שכתוב בתהילים כ"א בחורת ה' חפצו זה קאי על מושב לצים דסמוך לי' שהיפוכו הוא ההתמדה בלימוד התורה לשמה, והיינו שע"י לימודו בתורה לשמה זה מביאו שלא הלך בעצת רשעים, ובדרך חסאים כו' ובמושב לצים לא ישב, וגם צריך הכנה לזה שזה בא שעשה תיקון לפשו להפר"ע שלו בבכיה ודמעות בחצות לילה כו', שזהו היתה לו דמעתו לחס כו' ומביא באות יו"ד שמן הדמעות בחצות על עזבו כו' מעורר ר"ר על שורש נשמתו להחיותה בלחמה של תורה, כי התורה שנקרא לחס היינו אותיות נגלות שבתורה, שבא האור בגילוי באורותיות אלקי לנשמה, כמזון גשמי לנפש הגשמי כו' שמחבר הנפש בגוף כך מחבר אור האלקי בנשמה האלקי כו' והיינו שגוף אותיות התורה בא בבחי' לחס ממש כמ"ש לכו לחמי כלחמי כו'.

אמנם עוד בחי' שמירה לנשמה מלמעלה בבחי' מקיף כל

היום זה בא משרש אותיות התורה למעלה שמאיר בשורש נשמתו להיות בבחי' מקיף כו'.

ג. בלקו"ש חי"א בשלח (ג) הערה 11 (וכ"ה בלקו"ש ח"ד על פרקי אבות פ"א הערה 1) מבאר שמספר המסניות הם בדיוק, גם נוגע להלכה לפי מס"כ החלקת מחוקק בדין המקדש אח האשה ע"מ שאני יודע לשנות, די"ל טדי (וצריך) ג"כ מסניות). וזה טובא במס' כלאים פ"ז, משנה אחת ובכ"ז מסומנת בב' מספרים - משנה ד' וה' - י"ל שמסנה זו נחשבת לענין דין הנ"ל כב' מסניות ע"כ.

ועיין בפ"י מלאכת שלמה על המסנה הנ"ל שכותב, שסמא הסימן ד' היא רק עד סוף החצי של המסנה וסימן ה' על חצי האחרון. ולפי"ז הרי הם כב' מסניות. וכך הוא בחוספת אנטי שם שם דכותב "טהם ב' מסניות כללות כאחד". ועיין ג"כ בפ"י הון עטיר (מובא בפפר קבוצת מפרטי המסנה).

אבל יש להעיר מפ"י אמרי דעת (מובא בפפר הנ"ל) על מסנה הנ"ל שכותב וז"ל: ולבי אומר לי כי חסרה כאן מסנה אחת אשר נמחקה בזמן מן הזמנים... ומסנה הרביעית היא אשר נמחקה, והסאירו את הציון לבד לזכרון לדעת לדורות הבאים כי יש כאן חסרון, עכ"ל. ולפי"ז היא דלא כמובא בהערה 11 הנ"ל. ועדיין צל"ע בזה.

הח' י.י.י. הכט

קובץ הערות התמימים ואנ"ש 770 גליון נו (תשל"ו)

יג. בלקו"ש חי"א בשיחה הג' לבשלח, מבאר פירש"י עה"פ ופרעה הקריב וגו' ויצעקו, תפסו אומנות אבותם וכו', "הקושי שבהכתוב (בתיבת "ויצעקו") שרש"י בא לתרץ, הוא: מה מקום הי' להתפלל ובצעקה להקב"ה - הרי כבר הבטיח להם הקב"ה שבנ"י יבואו לארץ ישראל, ועד כ"כ שבנ"י יוצאים ביד רמה (אף ש"וירדף אחרי בני ישראל"), ועפי"ז אינו מובן, ממ"נ: אם האמינו בהבטחת הקב"ה - אין צורך להתפלל. ואם לא האמינו... הנה מה מקום להתפלל להקב"ה?" עיי"ש שעפי"ז מבאר הקושיות והדיוקים שבפירש"י זה.

04/08/2018

ולכאו' הרי כבר למד הבן חמש למקרא בתחילת פ' וישלח, ביעקב שאמר קטנתי מכל החסדים "נתמעטו זכיותי ע"י החסדים והאמת שעשית עמי לכך אני ירא שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו" ויעיג"כ שם בפירש"י שלאחרי זה. א"כ לכאו' גם כאן מובן בפשטות שאף שהובטחו שיצאו וינצלו מידי המצרים וכו' אבל אפ"ל שנתפחדו שמא גרם החטא ובמילא בטלה ההבטחה ולכן התפללו?

04/08/2018
יחי' לאחיאני

תזת"ל - 770

קובץ הנ"ל גליון נו

ט. בגליון נו הק' הת' י.ל. בהמבואר בלקו"ש חי"א פ' בשלח, עה"פ ויצעקו שפי' רש"י תפסו אומנות אבותם וכו', שרש"י בא לתרץ: מה מקום הי' להתפלל הרי כבר הבטיח להם וכו', וע"ז הק' בגליון שהרי כבר אמר רש"י בריש וישלח "לכך אני ירא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו", הרי שכבר פירש"י שגם לאחרי הבטחה יכול לגרום החטא.

והנה הרמב"ם בהקדמה לפיה"מ (ועי' פ"ז מיסוה"ת) כתב בענין הבטחת הקב"ה לטובה שאם ההבטחה היתה בינו לבין הנביא ע"ד ביעקב, שאפשר לחטא לגרום ולבטל ההבטחה אבל בהבטחה לרבים ההבטחה לא תשוב לעולם, ומקורו הוא מהמדרשים, וכן האריך ברא"ם ולבוש האורה בתחי' וישלח (לב, ח) (אבל ע"ש בגו"א שחולק ולא הזכירו כהנ"ל דברי הרמב"ם ויל"ע), והביאו כמה ראיות לזה והכריחו את זה בסברא, ויל"ע שאם חילוק זה מובן בפשטות לבן חמש למקרא (אבל צ"ע) הרי מובן גם בנדו"ד מה שהוק' לרש"י מה מקום הי' להתפלל וכו' כי הבטחה זו היתה

ע"י משה לכל ישראל וא"א שתחזור לעולם משא"כ ביעקב (ועי' בצל"ח ברכות ד"ד ובהקדמת שו"ת עין יצחק ח"ב בתחילתו שבהבטחה ע"י משה גם אם היתה לכל ישראל אפשר להבטל ע"י גרימת החטא אבל זהו ודאי אינו שי"ך בפשש"מ).

ועי' גם ברא"ם ושפ"ח תחילת וישלח (יג) שהבטחה שבאה בזכות אבות אינה חוזרת גם ע"י החטא (וזה מוכרח מפירושי רש"י בהכתובים שם), ולפי"ז גם ההבטחה ליצי"מ וביאתם לאר"י שהי' בזכות האבות כדמוכח מהכתובים, א"א להבטחה שתחזור ומובן בפשטות קושי רש"י למה התפללו.

אלי' מטוסוב

תוח"ל - 770

קובץ הנ"ל גליון סא

ז. בגליון טז (נו) הקשה הת' י.ל. על המבואר בלקו"ש חי"א פ' בשלה בפרש"י עה"פ ויצעקו: תפסו אומנות אבותם וכו', שרש"י בא לתרץ: מה מקום הי' להתפלל הרי כבר הגטיח להם וכו'. וע"ז הקשה בגליון שהרי כבר אמר רש"י בריש וישלח "לכך אני ירא שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו", הרי שכבר פי' רש"י שגם לאחר הבטחה יכול לגרום החטא? (ועי' בגליון יז (נז) מה שהשיב ע"ז הת' א.מ.).

ואולי י"ל באו"א: דהנה לשון רש"י בפ' וישלח (לב, יא) ^{הנ"ל} הוא "נתמעטו זכיותי ע"י החסדים והאמת שעשית לי, לכך אני ירא שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא וכו'", ז.א. אשר מצד "שמא יגרום החטא" עצמו לא דאג יעקב מאחר שיש לו הבטחת ה', אבל מאחר שנתמעטו זכיותיו ע"י החסדים שה' עשה עמו בבית לבן וכו' "לכך" ירא (וגם לפרש"י שם לב, י, הרי הציל אותן מלבן אח"כ).

משא"כ הכא הרי לא מצינו שאחרי הבטחת ה' לבנ"י, שיוציאם מארמ"צ ויביאם לא"י (בא יב, כה ובפרש"י שם כ"ז שמציין בהערה 14) שיעשה עמהם שום חסד נוסף מלבד ההוצאה ממצרים וכו' א"כ לא נתמעטו זכיותיהם ומשו"ז אין להם ממה לירא שמא יגרום החטא (אבל קצת צ"ע מפרש"י (בא יב, לו), ומעמודי האש והענן, ודו"ק). ועיג"כ במפרשי רש"י בפ' וישלח. *

14/08/2018nnx

ב) בגליון יז (נז) מביא הרב י.י.ח. שיטת כ"ק אד"ש בפרש"י במ"ש "לא ידעתי", שפירושו שאין לזה פי' בפש"מ אף שיש בזה מדרשי חז"ל, וכשמביא רש"י ב' פי', הכוונה שלכל א' מהפי' יש קושיא המתורצת בפי' האחר ושפי' הא' קרוב יותר לפש"מ, וכותב שם הנ"ל שדורש ביאור, כי הלא פש"מ היא דרך יחידה, וא"כ ל"ל לרש"י להביא הפי' הב' שהוא רחוק יותר בפש"מ מפי' הא' הו"ל לרש"י לכתוב כו"כ קשה לי בפי' זה (הא'), עכת"ד עיי"ש.

ואיני מבין דבריו, וכי מי הגיד לו שיש רק דרך א' בפש"מ, הלא הוא בעצמו כותב שהרבה מהראשונים כתבו פי' בפש"מ, אבל כמובן יש פי' המתישבים ע"פ פש"מ יותר מאחרים (וכפי רוחו של כאו"א מהמפ' הנ"ל) ויש גם מדרשי חז"ל שאחדים מהם מובנים ע"פ פש"מ ג"כ, ואחרים שא"א ליישבם ע"פ פש"מ. ולכן כשא"א לרש"י לפרש ע"פ פש"מ ורק שיש קצת קושיא באיזה פרט, מ"מ פש"מ יקרא (ובפרט כשמתרץ הקושיא בפי' האחר).

- (ואולי -

*) וראה ג"כ בענין זה בב' הערות הבאות. המערכת.

(ואולי י"ל עוד: שכשרש"י כותב "לא ידעתי" אפ"ל שגם אז הי' לו לרש"י פי' בפשט"מ אבל הי' לו קושיא ע"ז, ולא הי' לו פי' אחר לתרץ הקושיא ולכן כותב לכתחילה לא ידעתי).

(ג) בגליון הנ"ל מביא הת"א י.ס. מלקו"ש נשא ש.ז. אודות נזירות שמואל, שמקשה שם איך נעשה שמואל לנזיר.

ורוצה הת"א הנ"ל להשוות דיך נזירות לדיך קדושין שכמו בקדושין אם קדשו קטנה שלא מדעת אבי' ואח"כ שמע האב ונתרצה חלין הקדושין אע"פ שאין המעות בעין אי משום גלוי דעת ומטעם שליחות או משום סלוק זכות האב וכו', הנה כמו"כ נאמר כאן שחנה נדרה ואלקנה שתק הרי סילק זכותו להדיר בנו וחל נדרה וכו' עיי"ש.

ולכאו' אין הדמיון עולה יפה דבשלמא בקדושין הי' מעשה קדושין שהמקדש קידש אותה כדת ורק שחסר בקבלת הקדושין שאבי' צריך לרצוח ולקבל הקדושין אמרי' מאחר ששתק גילה דעתו דנוח לו או שמסלק זכות זה של קבלת קדושין שלא יעכב משו"ז מעשה הקדושין שנעשו כדת וכדין. *)

משא"כ הכא בנזירות הנה מה שחנה נדרה שמואל בנה הרי"ז כמעשה קוף בעלמא ואין כאן שום מעשה נזירות כלל, וא"כ מה יועיל גילוי דעת האב שנוח לו שהיא נדרה לבנה בנזירות הרי הנדר שלה אין לה שום חלות ושוויות ואין כאן שום מעשה נזירות כלל וכלל, האם נאמר שאם מישהו נדר בנו של פלוני בנזירות והאב שמע ושתק שיהי' שום חשש של נזירות וכמו"כ ממש בנזירות האם וא"כ הדרא קושי' לדוכתא ע"י מה נעשה שמואל לנזיר ועצ"ע.

הרב אפרים פיקרסקי
לאנג - ביטש קליפורני'

ח. בגליון טז (נו) מקשה י.ל. על המבואר בלקו"ש (חי"א שיחה ג' מפ' בשלח) על הפסוק ופרעה הקריב וכו' ויצעקו, שהקושי' שהוקשה לרש"י בפסוק זה הוא מדוע צעקו הרי הובטחו שיכנסו לא"י וכו', והקשה בגליון הרי התלמיד למד פ' וישלח, שיעקב הי' ירא שימסר ביד עשו אע"פ שהובטח מהקב"ה, כי חשש שמא גרמו חטאיו לאחר שהובטח, ולפי"ז יתכן שישראל צעקו ג"כ מחשש זה אע"פ שהובטחו ע"כ.

- ולכאו' -

(*) כב' ידידנו שי' אינו מוכיח ומבאר מנין לו שמעשה קבלת הקדושין (שאינו רק רצון לבד) אינו חלק ועיקר במעשה הקדושין. ואולי כוונתו עפ"י שיטת הר"ן הידוע בנדרים ד"ל, אבל יש לו לפרש דבריו. המערכת.

ולכאו אינו דומה, שהרי התלמיד כבר למד גם פ' שמות (ג, יב) ורש"י מסביר שהסיבה ליציאת ישראל ממצרים הוא שיקבלו את התורה לאחר יציאתם, ולא מצד שהי' להם זכותם הובטחו מהקב"ה, כשאלת משה מה זכות יש להם וכו', וא"כ לא הי' להם לחשוש שנתמעטו זכותם מחמת החטא, אבל יעקב חשב שמצד זכותיו הובטח ולכן חשש שמא גרם החטא ונתמעטו זכותיו.

(ואיך לומר שרק משה ידע שיציאתם הוא מצד שיקבלו את התורה והם לא ידעו מזה, שהרי לפי שאלת משה מה זכות יש להם משמע שלא הי' מקום שיתלו יציאתם מזכותם, וגם ידעו שסיבת יציאתם הוא שיקבלו את התורה כמבואר בפסוק יג, ח).

ב) בגליון יח (נח) אות ז, מתפלפל הרב מ.ה. בהסבר שהלומד מסכת אחת מחלוקת הש"ס דהוי כלומד כל הש"ס משום דכ"א אינו יכול לגמור הש"ס לבד, בעה"ב מצד הנהג בה מנהג ד"א וכו', והוי כשניים שהוציאו בשבת וזה אינו יכול וזה אינו יכול דחייבים.

והקשה מדוע צריך להדגיש אד"ש דכ"א אינו יכול לגמור כל הש"ס משום דהנהג מנהג ד"א וכו', והרי לפי המבואר בתוס' (שבת צ"ג ד"ה אמר מר) דאינו יכול מיקרי שעושה באופן כזה שאינו יכול אע"פ שבצעם יכול להוציא וכגון שיש לו הרבה כח שמוציא באצבע או שמרפה עצמו, וא"כ גם בנדוד"ד יקרא אינו יכול אע"פ שיכול לגמור אלא שבפועל לא למד, ע"כ.

ולא הבנתי שהרי רש"י מסביר סברת ר"י דחייבים בזה אינו יכול וזה אינו יכול משום דזהו דרך הוצאה ופטורים בזה יכול וזה יכול דאין זה דרך הוצאה, ולפי"ז לרש"א א"א לומר דזה אינו יכול וזה אינו יכול פי' שמוציא באופן שאינו יכול אע"פ שיש לו הרבה כח דאז אי"ז דרך הוצאה, והוי כדין זה יכול וזה יכול והא דהתוס' מסבירים דאינו יכול פי' אפי' שיש לו הרבה כח ורק שמוציא באופן שאינו יכול זה הסבר על זה יכול וזה אינו יכול (ועיין מהרש"א וקרני ראם) דהאינו יכול פטור ואינו מגרע מחיוב של זה שיכול אע"פ שיש לו הרבה כח, כי מה לנו ולכחו שלפועל זה שיכול הוציא (כדרך) וזה רק סימו. אבל אינו סברא לחיוב בשניים שהוציאו ושניהם יש להם כח ורק שהוציאו באופן ששניהם אינם יכולים, דאז יהיו פטורים, דאין זה דרך הוצאה כנ"ל לרש"י. *

הרב יוסף ע. כהן
דיטרויט - מישיגאן

(* וראה ג"כ מ"ש בזה באריכות בגליון הקודם ס"ז.
המערכת.

ט. בגליון טז (נו) שאל הת' י.ל. בהמבואר בלקו"ש חי"א פ' בשלח בפרש"י עה"פ ופרעה הקריב וגו' ויצעקו, תפסו אומנות אבותם וכו' שרש"י בא לתרץ השאלה למה הי' להם להתפלל הרי כבר הי' להם הבטחה מהקב"ה שיביא אותם לא"י ואם לא האמינו אין מקום להתפלל, ע"כ תוכן השיחה, והק' מרש"י ריש וישלח שרש"י מפרש עה"פ קטנתי מכל החסדים: נתמעטו זכיותי...לכך אני ירא שמא משהבטחתני נתלכלכתי בחטא וכו', א"כ לכאו' כאן ג"כ אעפ"י שהיתה להם הבטחה ישנו החשש שמא יגרום החטא.

14/08/2018

ולכאו' אפ"ל שדווקא אצל האבות שהבטחה היתה מצד זכיותיהם שייך לומר שמא יגרום החטא, אבל אצל בנ"י כשיצאו ממצרים הרי ההבטחה לא היתה מצד זכיותיהם וכמבואר ברש"י (שמות ב, יד) עה"פ נודע לי הדבר "שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע" אומות וכו' אבל רואה אני שהם ראויים לכך", וכך בפרש"י פ' בא (יב, ו) "הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם...ושהיו שטופים באלילים אמר להם משכו וקחו משכו ידיכם מאלילים וקחו לכם צאן של מצוה", הרי שלא הי' בידם מצוות, וכל ההבטחה שהיתה לבנ"י שיגאלו היתה משום שהגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם וכו', וכל הזכות שלהם היתה כמו שרש"י מפרש (שמות ג, יב) וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים, ולכך א"א לומר שתבטל ההבטחה מצד החטא שהבטחה לא היתה תלוי' בזכות.

ואף שהי' צ"ל משכו וקחו וכו' כמבואר ברש"י שם אבל זה לא הי' סיבת גאולתם אלא רק הכשר וכדו', כן נראה לכאורה.

14/08/2018

ירחמיאל רוך
תות"ל - 770

קובץ הערות התמימים ואנ"ש סיאטעל גליון ג (תשל"ח)

א. בלקו"ש חי"א בשלח (ג) אות ה', מבאר איך "שמלאכת ההוצאה מרשות לרשות היא עיקרון של כל הל"ט מלאכות" דשבת. מאחר ש"ענינה של שבת הוא – "שבת להוי"..." היינו שענין מצות השביתה בשבת הוא כדי "לקבוע בנפשותינו אמונת זידוש העולם" שהוא ית' ברא את העולם... ובכך הרי הוא ית' השליט היחידי בעולם... הגם שהתהוות העולם... היתה באופן שיש מקום לטעות שעולם כמנהגו נוהג ואין ח"ו מנהיג יחידי לבירה; ששתי רשויות ח"ו בעולם, רשות של טוב וקדושה ורשות של רע וטומאה – הנה ע"י קיום מצות שביתה בשבת, נקבעה האמונה והידיעה האמיתית, שכל העולם כולו רשות אחת היא, רשות היחיד, ליחידו של עולם. ומכיון שכך הרי מובן שעשיית מלאכה בשבת גורמת: (א) חלישות בענין האמונה הנ"ל. (ב) הגברת ההעלם והטעות הנ"ל (דשתי רשויות ח"ו) – ענין של "הוצאה" מרשות היחיד. נמצא, שנקודה העיקרית של כל הל"ט מלאכות היא – הוצאה מרשות היחיד. עכ"ל.

ומובן, מאחר שהוצאה היא הנקודה של כל הל"ט מלאכות, א"כ צריכים למצוא בכל מלאכה – עכ"פ איזה דמיון לענין הוצאה, אף שכל הנ"ל הוא ע"פ פנימיות הענינים, מ"מ צריכים למצוא זאת גם בגלוי, כמבואר כו"כ פעמים בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

וכן מובן שאם ישנו ספק במלאכות שבת [עכ"פ באיזה מלאכה] – איך הוא, ואם ננקוט כצד אחד יהי' זה דוגמא יותר לענין הוצאה מסתבר לנקוט כצד זה.

ולדוגמא: מלאכת מעביר ד"א ברשות הרבים שחקרו האחרונים מהו האיסור, עצם העברת הד"א או ההוצאה מן הד"א, ולפי המבואר בהשיחה מסתבר לומר שהאיסור הוא מה שמוציא חוץ לד"א, דד"א חשובים כרשותו (וכמש"כ הבעה"מ שבת דף צו ב. וכן הר"ן במתני' שם דף עג), וכשמוציא מהם, כמוציא מרה"י דמיא, וכן פסק הרמב"ם הל' שבת פי"ב הל"ח, וז"ל: וכן למדו מפי השמועה שהמעביר ברה"ר מתחלת ארבע לסוף ארבע הרי הוא כמוציא מרשות לרשות וחייב עכ"ל. וכן בשו"ע רבינו הזקן סי' שמט סעי' א, עיי"ש.

וכן הוא גם בשאר מלאכות, ונציע איזה מהם: במלאכת זורע, הנה בספר עין הרועים (לבעל המחבר מהרש"ם) אות מ', מביא מס' משנת חכמים על המד"ר, דזריעה בשבת הוא משום מוציא מרשות דומם לרשות צומח.

ועוד דוגמא ממלאכת מבעיר, שכתב רבינו הזקן בשו"ע הל' יו"ט סי' תצ"ה בקו"א, שאין חייב על העברה משום שריפת וכליון העצים אלא משום ריבוי האש (עי' בשו"ת צפע"נ ח"ב סי' ל"ה, ועייג"כ בחקרי הלכות לשו"ע הל' יו"ט שם),

והיינו שאיסור מבעיר זהו משום עצם הענין שמהווה האש
שמוציאה מרשות הקודמת לרשות זו - אש גלוי.

הח' ראובן מרדכי היימן

קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון צב (תשל"ט)

א. בלקו"ש חי"א פ' בשלח (ג) שוה"ג להערה 22 מביא משו"ת הצ"צ חאו"ח (סל"ו) בשם תשובות הר"ן (סע"ג) שחכמים העמידו דבריהם בשו"ת אף שאין בזה רק איסור ל"ת דרבנן, ולא דוקא במקום שיש עשה ול"ת (וכפשוט ל"ה ש"ס ר"ה פ"ד), ועפי"ז כתב בהערה שאין מצות עונג שבת דאורייתא דוחה איסור מדרבנן, ואח"כ ממשיך בהערה אבל "אם נאמר שאין דברי הר"ן מוכרחים כ"כ" (ל' הצ"צ שם) לכאורה מותר לעבור על איסור דרבנן בשביל עונג דאורייתא וכו'.

והקשו ע"ז בחוברת הערות הת" ואנ"ש ח"ב (ע' 82) דהרי אף אם נאמר דאין דברי תשובות הר"ן מוכרחים, אבל הרי בשבת יש עשה ול"ת, וא"כ לכו"ע אמרינן דהעמידו חכמים דבריהם באיסור דרבנן שיש בו עשה ול"ת, וא"כ אין אפשר לומר דדחינן איסור שבת דרבנן מפני מצות עונג שבת, וראה שם מה שתירץ בזה בטוב טעם ודעת.

ואולי אפשר להוסיף תי" לקושיא הנ"ל, דהנה לפי תשובות הר"ן אנו רואים דיש לחכמים תוקף עצום דאף דבכלל עשה דוחה ל"ת, אבל ל"ת דרבנן אינו נדחה, אבל אם נאמר דדוקא עשה ול"ת דרבנן אינו נדחה אין נראה בזה תוקף כ"כ בדרבנן, דהרי גם באיסורי תורה אין נדחה עשה ול"ת, וא"כ ע"פ יסוד זה אפשר לומר דהא דכתב הרא"ם בחידושו לסמ"ג (הובא בחכמת שלמה סתקפ"ו) דאימתי אמרינן דחכמים העמידו הוא רק באם אין זה בעידנא וכמו הא להביא שופר דבשעת חילול יו"ט באיסור דרבנן אינו מקיים המצוה, אבל באם קיום המצוה הוא בעידנא דהאיסור א"א לחכמים לעקור אפי' בשו"ת, הנה זה יהי' תלוי בהנ"ל, דאם נסבור כשיטת הר"ן בתשובותיו וא"כ חזינן דהכח שיש לחכמים הוא גדול מאד, וא"כ אין סברא שאם בשעת האיסור הוא קיום המצוה א"א לחכמים להעמיד דבריהם.

ועפי"ז אפשר ליישב דכוונת ההערה היא דאם סברת הר"ן אינה מוכרחת א"כ לא תמיד אמרינן דהעמידו דבריהם ויהי' פעמים שיהי' מותר לעבור על איסור דרבנן בשביל קיום מצות עונג (באם זה בעידנא).

אבל כ"ז אינו לדינא, דהרי הרא"ם בעצמו לא נשאר בסברא זו (אף שבחכמת שלמה מביאו להלכה וצע"ק), וכך אדה"ז מביא בסתמ"ו לגבי ביעור חמץ דחכמים העמידו דבריהם אף דשם הוי בעידנא, אמנם ידועים דברי המג"א שם דביעור חמץ לא נקרא בעידנא מה שאומר לעכו"ם לבער החמץ, ועד"ז אפשר דס"ל לאדה"ז דבשעת טלטול המוקצה אינה מחקימת עדיין המצוה, וכבר נחלקו בענין זה רבותינו הראשונים, רבינו מנוח (הובא בכ"מ פ"ג ה"ח)

ס"ל דבעידנא דמטלטל מקיים מצות חשביתו (וראה במורי' שנה שלישיית חוברת א' מש"כ הרה"ג ב. ז' ולטי בזה).

18/08/2018nN

וראיתי בענין זה דביעור חמץ ביו"ט מש"כ הרב א. א. שי' בגליון טו (צ) ביישוב קושיית השאג"א על התוס' (פסחים כט) שכתבו דהמשהה חמץ ע"מ לבערו אינו עובר, ותמה השאג"א דא"כ אפי' אם אמרינן "מתוך" אין כאן צורך היום דהרי אינו עובר על ב"י ותירץ הנ"ל דאף דאינו עובר על ב"י אבל אינו מקיים מצות חשביתו, הנה סברא זו כבר כתובה בדברי יחזקאל ס"י וז"ל: אמנם דברי המג"א פשוטים דאין כוונתו דחומרא דהשבתה הוא מצד הלאו דבל יראה וכו', אלא דכוונתו מצד מצות חשביתו לבד דע"ז לא יועיל מה דמשהה ע"מ לבערו לא עבר על ב"י דהא עיקר טעמא הוא משום דניתק לעשה אם כן נהי דלא קאי בלאו אבל בעשה ודאי מחוייב וכו'.

וצ"ל דכוונת התוס' דאף שצריך לקיים מצות חשביתו יכול לפדותו ויתחיל בקיום מצות חשביתו, אבל אם הי' עובר על הלאו הי' אסור לפדותו.

וכן במ"ש שם לתרץ הקושיא מדוע מותר להוריד המזוזה לבודקה, הרי מבטל בזה מצות מזוזה, ביאורו עדיין אינו מספיק דאטו באם אין לו מי שיבדוק התפילין פעם לשבע שנים ויכול לשלוח את התפילין למקום אחר לבדיקה ועי"ז יתבטל ממצות תפילין האם נאמר שמותר לעשות כן.

אמנם פי' בדברי אדה"ז בהבנת הכ"מ והפר"ח נראים נכונים, וכך ראיתי בהפלאה (כתובות ז) דהבין כך דברי הכ"מ, ומתוך בהפלאה ע"ד פי' רבינו שיש חילוק בין מצוה שזמנה בו בים ובין מצוה שאפשר לעשותה למחר.

אמנם דברי הר"ן צריכים עיון, דבפסחים בהסוגיא דהמוצא חמץ ביו"ט נראה דעתו דלצורך מצוה אמרינן מתוך, ויותר מפורש כן כתב בחידושו על המסכתא (ה, ב) "הכא צורך היום קצת איכא דהיינו מצות הבערה", אבל בפי' על הרי"ף (ביצה ג, ב) הכי דברי הרמב"ן דהוצאת המת לקבורה כהוצאת אבנים לבנין שאין לומר בו מתוך כיון שאין בו צורך היום כלל, וכי תימא הא איכא צורך היום כיון דאיכא מצוה ליחא, דהא שריפת קדשים מצות עשה ואפ"ה אינה דוחה יו"ט וכו'.

ומפשטות הלשון אין נראה לומר דמיירי בהי' אפשר לקוברו בעיו"ט ולתרוץ עפי"ז את הסתירה מפסחים, ומצוה ליישב.

והנה בהסברת דברי ס"ד דהרמב"ן ור"ן (והכ"מ והפר"ח) דדעתם דצורך מצוה נקרא צורך היום ואף שאפשר

למחר לקיים המצוה משא"כ שאר צרכים דבאם אפשר למחר
לא נקרא צורך היום, נראה דסברי דכיון דאדם מחוייב
לקיים המצוה ורוצה לקיים המצוה היום נקרא זה צורך
היום, דהרי ישנו הכלל דזריזין מקדימין ועוד, וכבר
כתבו התוס' (כתובות ז, א) דלצורך מצוה דרבנן גם
אמרינן מתוך, ולכן מזה דלא שרינן שריפת קדשים,
דלצורך מצוה אין זה צורך היום, וכך מוכח זה בהבנתם
דהרי הקשו דהוצאת המת לקבורה יהי' מותר מצד מתוך,
ואולי ס"ל כדעת אדה"ז בקו"א לסתצ"ה דקבורה הוי מצוה
עוברת. 18/08/2018nnx

ועי' ברדב"ז ח"א סשי"א דדעתו דהעשה הוא רק
בהרוגי בי"ד, אמנם בחינוך מצוה תקל"ז דעתו כדעת
אדה"ז.

אמנם באם נאמר דהר"ן ס"ל כהרדב"ז ולא כדעת
אדה"ז וא"כ קבורה אי"ז מצוה עוברת, אפשר לתרץ הסתירה
בהר"ן דהרי בחמץ זה מצוה עוברת, וזה גופא תירץ
הרמב"ן דבמצוה שאינה עוברת לא אמרינן מתוך.

א' מהתמימים

ד. בלקו"ש חי"א פ' בשלח (ג) [הובא משיחת כ' מנ"א תשכ"ב, נדפס גם בחידושים וביאורים לש"ס לכ"ק אד"ש סי' ז] מבאר כ"ק אד"ש את סיום המסכת עירובין מה שאמר ר"ש מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך זהו רישא, שלא התירו לך אלא משום שבות זהו סיפא, שדבר זה מתחלק לב' ענינים, הרישא הולך נגד הדין שר"ש סובר שכשמודדין ומסמנין את המקום שבו מסתיימים אלפיים אמה מהעיר מקצרין את המדה וכוונסין את הסימן לפנים התחום ט"ו אמה לאפוקי מת"ק שאפי' אמה אחת לא יכנס, ועיי"ש הטעם בברטנורא וברש"י (עירובין נב, ב). והסיפא הולך נגד הדין (עירובין קב, ב) שת"ק סובר קושרין נימא במקדש אבל לא במדינה, ואם בתחלה כאן וכאן אסור. וע"ז חולק ר"ש שגם במקדש לא התירו הקשירה, עיי"ש כל האריכות והטעמים בענין הנ"ל.

06/07/2018

ומבאר שם כ"ק אד"ש את קישור הענינים והטעמים שר"ש סובר שריבוי הכמות מכריע את האיכות, ולכן כיון שכשנמצא חוץ לתחום אז כל רגע עובר על תענוג שבת וזה בכמות אז איסור זה דוחה איסור חוץ לתחום שזה באיכות ע"י שיכנס על אף שזה חמור מעונג שבת, והיינו מכיון שכמות דוחה את האיכות.

אמנם בנוגע לקשירת הנימא הייתי חושב כיון שכמות מכריע את האיכות אז עדיף לקשור מאשר לענוב,

קמ"ל שמתו כמות עדיף בזמן שהכמות והאיכות שניהם אותו סוג איסור, אבל כשהאיכות איסור מן התורה והכמות מדרבנן אז איכות עדיף. ובזה גם מקשר הדין בשרץ שנמצא במקדש שר"י בן ברוקה סובר כהן מוציא בהמינו שלא לשהות את הטומאה והיינו כמות עדיף, ור' יהודה סובר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה היינו איכות עדיף, ע"כ קיצור תוכן הנ"ל.

והנה לפי מה שמבאר כ"ק אד"ש שדברים הנ"ל קשורים זה בזה והכל לשיטתם אם כמות עדיף או איכות עדיף, צ"ע לכאורה שלפי"ז יוצא סתירה, שהרי בדין הראשון שלר"ש כונסין ט"ו אמה לפניו מן התורה כתב מברטנורא שאין הלכה כר"ש והיינו שההלכה היא שאיכות עדיף, וכן פסק הרמב"ם כת"ק שאיכות עדיף בהל' שבת (פכ"ז ה"ג).

אמנם משם אין ראוי שפוסקים שאיכות עדיף, מאחר שמבואר בהערה 21 וז"ל: וי"ל שגם רבנן לא פליגי בעצם הענין דריבוי הכמות מכריע את האיכות אלא דס"ל [או] כפי שמבואר בהערה 17, עיי"ש [שהמשוחות היו ממצין את המדה וכדמשמע מהא דלא אישתמיט בפוסקים בדיני מדידת התחומין - לומר שכונסין את הסימן ט"ו אמה, ועכצ"ל משום דקי"ל כת"ק דר"ש (רמב"ם הלכות שבת פכ"ז הי"א. טושו"ע ר"ס ת"ה) דלא ס"ל כן, ועיקר הראי' שהרמב"ם פוסק איכות עדיף הוא מדין שרץ הנמצא במקדש דלקמן.

ועד"ז בנוגע לשרץ הנמצא במקדש כתב מברטנורא הלכה כר' יהודה שאיכות עדיף, וכן פסק הרמב"ם (הל' ביאת המקדש פ"ג ה"כ) כר' יהודה.

וא"כ לפי"ז צ"ל בנוגע לקשירת נימא במקדש במכ"ש שאיכות עדיף ואסור לקשור רק לענוב. ומה במקום שכמות ואיכות אותו סוג איסור פוסקים להלכה שאיכות עדיף, כ"ש כאן שכמות הוה דרבנן ואיכות דאורייתא כ"ש שצריך לפסוק להלכה שאיכות עדיף. ועוד ק"ו, ומה במקום שר"ש פוסק כמות עדיף פוסקים להלכה שאיכות עדיף, אז במקום שגם ר"ש מודה שאיכות עדיף לא כ"ש שאנו צריכים לפסוק שאיכות עדיף, ולמעשה אנו פוסקים להלכה דלא כר"ש התם. כך כתב מברטנורא כא' כת"ק שקושרין את הנימא והיינו כי כמות עדיף, וכן פסק הרמב"ם (פ"י ה"ו מהלכות שבת), וצ"ע.

ובאמת כ"ק אד"ש לאחר שביאר דברי ר"ש הביא ראי' שמאותו סוג כמות עדיף ואם איכות אסור מן התורה וכמות דרבנן אז איכות עדיף, משו"ע אדה"ז (הל' שבת סי' שכ"ח הט"ז): הי' חולה שיש בו סכנה צריך בשר שוחטין לו, ואין אומרים נאכילנו נבילה שהיא איסור לאו ואל נחלל עליו השבת שהיא איסור סקילה, שבנבילה עובר על כל כזית וכזית, משא"כ בשחיטה אינו עושה אלא איסור א', אעפ"י שהוא חמור אם הוא צריך להרתיח לו יין ימלא ישראל וייחם כותי, כי אעפ"כ לא יהי' בו אלא איסור מד"ס, עכ"ל. רואים מדין הראשון שפוסק להלכה שכמות עדיף, ומהסיפא שאם איכות סוג יותר חמור איכות עדיף.

יוצא שאדה"ז פוסק להלכה נגד הרמב"ם ונגד מברטנורא כי כולם פסקו להלכה שאיכות עדיף ואדה"ז פסק שכמות עדיף, והיינו כהב"י (סי' שכ"ח ס"ק יד), אמנם הב"י לא הזכיר רק הדין בנוגע לנבילה, אבל לא בנוגע ליינן שישראל ימלא ונכרי ייחם. ואדה"ז פסק לגמרי כר"ש בין בנבילה שכמות עדיף ובין ביינן שאיכות עדיף, אך הב"י הזכיר רק בנבילה כר"ש שכמות עדיף.

ובאמת שבט"ז שם הובא בשם הראב"י שביינן ימלא ישראל וייחם כותי והיינו כר"ש בנוגע ליינן שכאן איכות עדיף, כי בנוגע לנבילה מבואר שם שהראב"י סובר כראב"ד שמביא ב"י שיאכל נבילה ולא ישחוט היינו שאיכות עדיף, א"כ הראב"י לא ממש כר"ש. ואח"כ מביא הד"מ והרא"ש דס"ל שטוב לשחוט היינו כמות עדיף, ובנוגע ליינן כתבו שישראל ייחמם גם שכמות עדיף, היינו שהרא"ש ס"ל שכמות עדיף אפי' כשהאיכות הוה איסור דאורייתא (ומהרא"ש רואים בפ"י שכמות עדיף שכך כותב וז"ל: אלא טוב יותר לשחוט לו ה"נ - בזה טוב יותר שישראל ייחמם כ"א יתנסך אז יעשה איסור על כל טיפה וטיפה ששותה, וכך פ"י מו"ח ז"ל, עכ"ל), וכמות רק דרבנן, וא"כ לפי הנ"ל אז הרא"ש והד"מ צע"ק לכאורה מה הסברא ואיפה מצינו שאיסור דרבנן בכמות ידחה איסור מן התורה באיכות.

ויוצא לסיכום: הרא"ש סובר שתמיד כמות עדיף אפי' כשהאיכות הוה דאורייתא וכמות דרבנן. הראב"י סובר תמיד איכות עדיף אפי' כשכמות ואיכות הוה אותו הסוג. אדה"ז פוסק תמיד כמות עדיף כששניהם אותו סוג

איסור, אך אם איכות הוה דאורייתא, משא"כ כמות אז איכות עדיף. והרמב"ם ומברסנורא פוסקים תמיד איכות עדיף (ואם איכות דאורייתא וכמות דרבנן כמות עדיף בדיוק להיפך הסברא כנ"ל), וא"כ יוצא שאדה"ז פוסק דלא כמאן והיינו אף א' לא סובר כאדה"ז, וצע"ק.

ובאמת הראי' שאדה"ז סובר שכמות עדיף כשמאותו סוג הוא לא משו"ע דלעיל כ"א ממק"א עיי' בהערה 24 וז"ל: אבל מזה לבד אין להכריח דס"ל לאדה"ז שכמות עדיפה גם כששניהם הם מסוג אחד, שהרי הוסיף שם עוד ב' טעמים לדין זה, אמנם בתניא (אגה"ת פ"ז) כתב בפשיטות ואף מי שלא עבר על עון כרת אלא שאר עבירות קלות אעפ"כ מאחר שהן פוגמים הרי בריבוי החטאים יכול לה' ^{06/07/2018}ידות פגם כמו בלאו אחד שיש בו כרת או מיתה... עד"מ... מחיצות קלות וקלושות לרב מאד הן מאפילות כמו מחיצה אחת ויותר, עכ"ל.

אך באמת אולי יש לתרץ שאדה"ז פוסק כהראב"י שימלא ישראל וייחם כותי רק שם איכות עדיף, אבל תמיד כמות עדיף, כששניהם מאותו הסוג. ומה שכתב הראב"י שבנבילה לא ישחוט דלא כאדה"ז אז לא הפי' כן סובר שאיכות עדיף אלא לעולם מודה שכמות עדיף כששניהם שוים, ומה ששם לא ישחוט הוא מטעם שכתב שם וז"ל: דמוטב שיעבור הוא על לאו דנבילה ולא יעברו אחרים על לאו דסקילה, לכן איכות עדיף, עכ"ל. ואדה"ז סובר שכמות עדיף אפי' לענין זה שיעברו אחרים סקילה בשבילו, אך דוחק (ועיי' הערה 26 כאן. וגם לפי פי' הירושלמי דיש טעם נוסף (חוץ מכמות ואיכות) מאי עדיף אי קום עשה וכו' גם לפי פי' זה תישאר הקושיא הראשונה ששאלנו בתחילה, ודו"ק).

^{אוצר החכמה}
ומכיון שכבר הגענו לכאן יש להעיר, דפלא היא כי כשאדה"ז כשמביא הדין (בסי' שכ"ח ס"ק ט"ז) ששוחט ולא יאכל נבילה מציין ראב"ד ב"י. וכאן בט"ז מובא שהראב"ד מביא בשם ב"י, שבנבילה אוכל הנבילה ולא שוחט, וצע"ע.

ולסיום, שמעתי מא' שראה (אינו זוכר באיזה ספר) ששאלו את הרגצ'ובי האם לעשות ישיבה שתהי' בה מעט תלמידים אך מצויינים מאד או שיהי' הרבה תלמידים ולא כ"כ מצויינים היינו כמות עדיף או איכות עדיף.

ואמר שיהיו הרבה תלמידים אעפ"י שאינם מצויינים
היינו כמות עדיף, וזה סייעתא לדברי כ"ק אד"ש הנ"ל
במה שמביא שאדה"ז פסק כמות עדיף.

ונזכרתי שזה באמת בגמ' (ברכות כח) שהי' ר"ג
מכריז ואומר כל תלמיד שאיך תוכו כברו, אל יכנס
שאיכות עדיף. ומשבא ראבע"ז נתנה רשות לכולם ליכנס,
י"א שניתוספו 400, וי"א 700, הוה קחלשא דעתי' דר"ג,
אחזו לי' בחלמא שהם אינם ראויים והיינו כמות עדיף.
אך יש לדחות שהגמ' מסיימת שם שבאמת הם ראויים,
והחלום הוא רק לייתובי דעתי', ע"כ.

אוצר החכמה

יוסף יצחק מ. טייכטל

ישיבת תת"ל - כפר חב"ד

קובץ הערות התמימים ואנ"ש צפת גליון י (תשמ"ב)

ד. בלקו"ש חי"א בשלח עמ' 68, מבאר הטעם להתחלה
של מס' שבת בענין מלאכת הוצאה "אף שמלאכה זו מגוי'
בסוף כל האבות מלאכות בפ"ז... (כקושיית המפרשים תוס'
ריש מס' שבת - הע' 31 שם) - לפי שהיא הנקודה העיקרית
של הל"ט מלאכות", עיי"ש הביאור.

[והנה זה מובן ופשוט דאין לעורר ע"ז מהא דבתוס'
תירצו דהוצאה הוי מלאכה גרועה, כי להדיא מתבאר בהשיחה
דהכוונה לתרץ חי' אחר מתירוץ התוס', דבהע' 31 צייך
שזו קושיית התוס' כנ"ל, וכאן בא לתרץ באופן אחר, ומפורש
הוא יותר בלקו"ש חי"ד (ואתחנך) עמ' 18 שזה "הטעם
(עפ"י פנימיות העניינים)", ובהע' 40: "ע"פ נגלה - ראה
תוס' וראשונים כו'". וע' פנים לתורה ואלו ואלו דא"ח.
ופשוט הוא, אלא שראיתי מעוררים על כך ולכן כתבתי].

ויש לציין דמצינו כגון זה (דהטעם שהתחיל במלאכת
הוצאה זה בגלל המעלה שבהוצאה), גם במפרשים ע"פ נגלה,
בגור ארי' ריש מס' שבת, עיי"ש שמבאר דמשום שע"י איסור
הוצאה יש שביחה בשבת לגמרי (דהא אין איסור עירוב
הוצאה ליו"ט), ועפ"י ז מבאר ג"כ דלכן שנה מלאכה זו
בפ' כלל גדול בסופה, "שהמלאכה שעל ידה יש שביחה לגמרי
ראוי לשנות בסופה" - "שיש לו לשנות כל מלאכות אף
בהוצאה ואז הוא שבת לגמרי", עיי"ש.

ומתוך דבריו האחרונים יתוסף לנו גם בנוגע לביאור השיחה, דלכאו' בהקושיא הדגיש בהשיחה את מה שמצינו דבפ"ז מנז"י מלאכת הוצאה בסוף כל האבות מלאכות, ולכאורה (עפ"י תי' התוס' מובן גם זה שהטעם הוא מכיון שהיא מלאכה גרועה, אך) עפ"י תירוץ השיחה עדיין אינו מבואר א"כ למה נמנחה בסוף האבות מלאכות. וי"ל דבאמת גם בהשיחה סומך על המבואר בתוס' דהוצאה מלאכה גרועה - בתור מלאכה, כמבואר באחרונים הביאור בזה מכיון דאינו נראה שינוי בהחפץ (ראה צפע"נ כלל התוה"מ עמ' קנה, לאור ההלכה לרש"י זויץ עמ' ריז, בברכת שמעון למס' שבת ועוד). ולכן כשמונין את האבות מלאכות באה בסוף, אבל לאידך הנה "ברוחניות, ה"ז ענין כללי בכל איסורי שבת" - כהל' בלקו"ש חי"ד שם.

אמנם עפ"י דברי הגורארי' יש ללמוד ולבאר דעפ"י ביאור השיחה עצמו מובן דלכך נמנתה בסוף כל המלאכות, דמקדים כל המלאכות לומר לך שכל זה צריך לשמור ואז לא יהי' מוציא מרשות; שכל הל"ח מלאכות זו הכל ההקדמה והדרך שאז מגיע לאיסור הוצאה מרשות ודו"ק.

יצחק זהבי

קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון רסא (תשמ"ב)

ב. בלקו"ש חי"א פ' בשלה (ג) ס"ח (ע' 72) וז"ל:

" . . . הרי אין לו להעסיק בעשי' זו כ"א רק את הכחות החיצונים שלו, אבל לא את כחות הפנימים

והנעלים, כי כולם (כחות הנעלים) צריכים להיות מוקדשים לתורה ועבודה. וכמאמר הכתוב "יגיע כפיו כי תאכל גו", יגיע כפיו דוקא, אבל לא יגיעת המוח והלב". עכ"ל.

ולכאור עפי"ז צ"ב להמבואר בספר המאמרים קונט' ח"ב בהמשך תרצ"ה ד"ה זה היום ס"ב (ע' 638) וז"ל: "דכפיים הם מדות בפועל ונקי כפיים הם מדות שהורות". עכ"ל. א"כ משמע שכפיים מורה על המדות, וא"כ א"מ מדוע מציין כ"ק אדמו"ר שליט"א להפסוק "יגיע כפיו כי תאכל" בתור הוכחה, להעסיק רק כחות חיצונים בעשייה הנ"ל.

ואולי י"ל שלכן מציין כ"ק אדמו"ר שליט"א בהערה 59: "לקו"ת . . . חקת סו, ג. ובכ"מ". ושם איתא וז"ל: "היינו כמ"ש יגיע כפיו כי תאכל אבל לא יגיעת המוח ביותר מדאי". עכ"ל.

שלמה בן-טולילא

קובץ אהלי תורה - יז (תש"נ) עמ' 185 עיי"ש

3) בלקוי"ש חיי"א בשלח ג', מבאר החילוק בין איסור תחומין ואיסור מלאכת שבת. ושם בהערה 44 כי וז"ל: "ועי"פ המבואר בפנים יש לתרץ קושיית המהרשי"א (כתובות ז' א. ד"ה מתוך. וראה גם חיי"א רעק"א פסחים צג.ב. בתוד"ה ור"י) למה לא הותר איסור תחומין לצורך אוכל נפש כמו שהותרו שאר מלאכות! ותירצו אחרונים כי להיות שבכתוב (בא יב, טז) נאמר "כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש גוי" - היינו שהתורה התירה מלאכה לצורך או"י - אין ללמוד מזה תחומין שאינם בגדר מלאכה (שו"ת חת"ס או"ח סי' קמ"ט. שו"ת מרחשת או"ח סי"י. וראה מרדכי קידושין סי' תקסח).

- ולכאורה עדיין דורש ביאור במה שונה איסור תחומין מאיסור מלאכה? ועי"פ המבואר בפנים שתוכן ענין איסור תחומין שונה מאיסור מלאכה מובן"עכ"ל.

והנה בקובץ שיעורים (ביצה ל"ז ע"ב, אות עג) חוקר בהא דטפל פטור הוא משום דצורך טפל לא חשיב צורך או דבטפל גוף המעשה בטילה לגבי העיקר וכמאן דליתא דמ"א, ונפקא מיני' גדולה משני הפירושים, דלפירוש הראשון פטורא דטפל אינו שייך אלא במלאכות שבת דבעינן מ"מ, ולא בשאר איסורין. אבל אם נאמר דבטפל גוף המעשה כמאן דליתא אפשר לדון כן גם בשאר איסורין. ומביא ראיי מהא דהגמ' בעירובין מדמה טפלה בתחומין לטפלה במלאכת שבת ותחומין הרי לא בעינן מלאכת מחשבת, דאיסור תחומין הוא איסור בפני עצמו (וכנ"ל בלקוי"ש) צ"ל דפטורא דטפל הפי' דכמאן דליתא וזה שייך גם לענין תחומין.

ומתאים לפי"ז מה שהבאנו בפנים מלקוי"ש דהגדר טפלה הפי' שמתבטל מציאותו של הכלי לגבי האוכל וכאילו אינו במציאות. ועי"פ בהמשך דקוי"ש ואכ"מ.

שביתה בשבת לעת"ל

בלקו"ש חי"א שיחה ג' לפר' בשלח ס"ה מובא מה דאיתא במ"ד (בראשית פי"א, ה) ששאל מין א' מר"ע, "אם כדבריך שהקב"ה מכבד את השבת, אל ישב בה רוחות, אל יוריד בה גשמים, אל יצמיח בה עשב. והשיב לו משל מעירוב והוצאה, שברשות א' אי"צ עירוב להוצאה, כך כל העולם שלו הוא וכו'". ומדלא השיב לו בנוגע לשאר המלאכות מבואר מזה דמלאכת ההוצאה היא הנקודה העיקרית בכל מלאכות שבת, והיא היסוד והשורש שממנה מסתעפים כל אבות מלאכות, תולדותיהן, ושבותים דרבנן.

ומבאר בזה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, וזלה"ק "ענין השבת הוא כדי לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם", שהוא ית' ברא את העולם וכו' ובכך הרי הוא ית' השליט היחידי בעולם והוא כולו תחת רשותו והשגתו הפרטית.

זאת אומרת הגם שהתהוות העולם כו' היתה באופן שיש מקום לטעות שעולם כמנהגו נוהג ואין מנהיג יחידי לבירה: ששתי רשויות ח"ו בעולם, רשות של טוב וקדושה ורשות של רע וטומאה - הנה ע"י קיום מצות שביתה בשבת, נקבעה האמונה והידיעה האמיתית, שכל העולם כולו, רשות היחיד ליחידו של עולם.

ומכיון שכך הרי מובן שעשיית מלאכה בשבת גורמת... ענין של "הוצאה" מרשות היחיד. נמצא, שנקודה העיקרית של כל הל"ט מלאכות היא הוצאה מרשות היחיד וכו'. וע"ע בלקו"ש חל"א ע' 111 וש"נ.

והנה ע"פ ביאור זה לכ' יל"ע, דמכיון שלע"ל תתגלה האמת גם למטה, וכמבואר בשיחות הנ"ל ובכ"מ, א"כ מה יהי ענין השבת לע"ל? כלומר מאחר דתוכנה הרוחני דשבת הוא הנילוי ש"כל העולם כולו הוא רשות היחיד ליחידו של עולם", וזה פועלים ע"י העדר עשיית מלאכה, שהנקודה של מלאכות הוא "הגברת ההעלם והטעות הנ"ל (דשתי רשויות ח"ו) - ענין של הוצאה מרשות היחיד". וא"כ לע"ל שלא יהי שייך הענין

והאפשרויות ד(עשיית מלאכה בכלל, ובפרט) הוצאה מרשות לרשות (וכמובא שם שהעדר האפשרויות דעשיית מלאכה לע"ל מתבטא במה שלע"ל התאינה צווחת ואומרת שבת היום), א"כ איך יהי' שייך קיום מצות שבת (ועי' בגמ' (שבת פט, א) "כלום קנאה יש ביניכם כלום יצה"ר יש ביניכם", דמבואר דכשאין שייך האפשרויות של הדבר שצריכים לשלול, או לא שייך המצוה לשלול אותה)?

ואיך זה מתאים אם מה דקי"ל דהלכות של תושבע"פ אינן בטלים לעולם (ירושלמי מגילה פ"א ה"ה, וברמב"ם סוף הל' מגילה), ובשלמא בנוגע לכל מצוות ל"ת, אף דלע"ל לא יהי' שייך הענין דלעבור על רצה"ע, מ"מ הפעולה עצמה יהי' שייכת (וצ"ע בנוגע לא תנאף כו' דבגמ' שבת הנ"ל), משא"כ שבת דכל תוכן הענין דהוצאה מרשות לרשות לא יהי' שייכת?]

ואואפ"ל בזה בהקדם דהנה במצוות שביתת שבת ויו"ט יש שני ענינים, (א) המ"ע ד"ביום השביעי תשבות, (ב) המל"ת דלא תעשה כל מלאכה, שמטעם זה אין שום מצוה דוחה שבת (מלבד מילה ותמיד וכיו"ב דהוי גזה"כ מיוחד), כיוון דמצוות שבת הוי ל"ת ועשה, ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, כמבואר בכ"מ.

ומצינו בזה חילוק בין ל' הרמב"ם בענין שבת ול' הרמב"ם בענין יו"ט, דבהתחלת הל' שבת כותב הרמב"ם "שביתה בשביעי ממלאכה מ"ע שנ' וביום השביעי תשבות" דהיינו שפותח בהחיוב, ואילו בהל' שביתת יו"ט פותח בהאיסור "ששת ימים האלו שאסרן הכתוב בעשיית מלאכה הן הנקראין יו"ט כו".

ומבאר בזה כ"ק אדמו"ר מה"מ בלקו"ש חל"א שיחה ב' לפר' תשא (ע' 193) וחכ"א ע' 71-72 וש"נ עפמ"ש בצ"פ על הרמב"ם פכ"א ה"א מהל' שבת ועוד "דגבי שבת הוה העשה מנוחה ולא ביטול מלאכה", כי בשבת "העיקר הוא ענין החיובי המנוחה דשבת", והיינו דעיקר מצות השבת הוא המצוה דשביתה, והאיסור דעשיית מלאכה הוי פרט ואופן במצות השביתה.

והנה עי' בשו"ע אדה"ז סי' רמ"ג ס"א ובפוסקים שם, דבהאיסור דאמירה לעכו"ם בשבת דקי"ל דאמירה לעכו"ם שבות מובאים בזה כמה טעמים, וא' מהטעמים הוא משום דיש שליחות לעכו"ם לחומרא.

ועי' בשו"ת החת"ם לאו"ח סי' פ"ד שכ' דא"א לבאר את האיסור דאמירה לעכו"ם בשבת שזהו מטעם יש שליחות לעכו"ם לחומר, דלענין מנוחת שבת לא שייך שיהי' שלוחו כמותו דהתורה הקפידה על מנוחת גופו של ישראל ולא אגוף המלאכה, ועד"ז כ' בבית מאיר סוס"ה, והיינו כנ"ל דעיקר יסוד האיסור דעשיית מלאכה בשבת הוי פרט בהענין ומצוה חיובית דשבתה בשבת.

29/06/2018

והנה בזה הי' מקום להעיר לכ' ע"פ המבואר בספר לקח טוב להגרי"ע ז"ל כלל א' בעניני שליחות והובא ונתבאר בשיחת פ' נח ה'תשל"ח שנדפסה בלקו"ש ח"כ בהוספות ובכו"כ שיחות קודש, שיש ג' דרגות בשליחות, והדרגא הכי נעלה הוא דהשליח הוא כמותו ממש דהמשלח, והי' אפ"ל דבדרגא זו דשליחות, כיוון דהשליח נחשב כמותו ממש דהמשלח, א"כ גם לענין שבת הוי סתירה להמצוה חיובית דתשבות, אמנם באמת נראה דאפ"ל כן, מאחר דסוף כל סוף גם בדרגא הכי נעלית בשליחות הרי בפועל גוף המשלח נח, ולענין זה אינו משנה הדין דשליחות (וי"ל דזהו ע"ד הסברא דבמצוות שבגופו לא מהני שליחות).

ועי' בב"ק פ"ב בסוגיא דאשו משום חציו שהק' הנימו"י למ"ד אשו משום חציו"אי קשיא לך א"כ היכי שרינן להדליק עם חשיכה את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת". וכתבו אחרונים דלפי סברת החת"ם ובית מאיר הנ"ל א"כ אי"מ קושיית הנימו"י, דכיון דעיקר הקפידה הוא שגופו של ישראל יהי' נח, א"כ אף אי נימא דאשו משום חציו, מ"מ לא גרע משליחות, דכיוון דאי"ז בסתירה למנוחת גופו א"כ לא מיתמר בשבת.

אך באמת נראה דאפשר לדון בסברת החת"ם והאחרונים הנ"ל, דאפשר לומר דגדר המצוה דשבתה בשבת הנה אין הכוונה בזה שיהי' גופו נח לפי הגדרים שלו, כי אם שיהי' גופו נח לפי גדר ההלכה, ואם ע"פ ההלכה נחשב האדם כעושה מלאכה הרי שאין זה בגדר שביתה, וע"ד הסברא שכתבו אחרונים בתי' הקושיא דאיך קיימו האבות כל התורה כולה, לפי הדיעה שהיה להם דין בני נח, והרי בן נח מוזהר שלא ישבות בשבת (עי' בית האוצר כלל א' בתחילתו), דיש לתרץ דגדר השביתה לגבי בני נח הוא ענין מלאכה כבידה, ועל ידי שעמלו במלאכה היה נחשב שלא שבתו, משא"כ גדר השביתה בבני ישראל דתלוי בהך דהוי במשכן (עי' שו"ת בנין ציון סי' קכ"ז בשם ההפלאה, ועוד), ואם כן יתכן

ג"כ דהמצוה חיובית דשביתה בשבת תכלול ג"כ שלא לעשות ע"י שליחות ואשו משום חציו וכיו"ב.

והנה ע"י בביאורי הרי"פ פערלא למהמ"צ להרס"ג עשה ל"ד שהק' על השיטות שמנו מצות שמור את יום השבת במ"ע דהלא מבואר בגמ' ברכות (כ:) ושבועות (כ:) דהוי לאו, וגם דהרי קי"ל (שבועות ד' ע"א, וש"נ) דכל מקום שנ' השמר פן ואל אינו אלא ל"ת וא"כ שמור את יום השבת היו צריכים למנות כל"ת, ולמה נמנה כמ"ע?

תורה 2018/06/29

אך אפ"ל דאף דבכ"מ שמירה הוי ל"ת, כי פירושה שישמור מלעבור על ל"ת, אבל בשבת שאיסור המלאכות גופא הוי פרט בהענין והמ"ע דתשבות, א"כ שפיר אמרינן דהיכא דהתורה אמרה הל"ת בל' שמור הוי מ"ע [בסגנון אחר: הא דאמרינן דשמור אינה אלא ל"ת, היינו משום דהלשון דשמירה ענינה העדר מעשייה. ולכן אף דהמילה דהשמר הוי ציווי חיובי, מ"מ מאחר שענינה הוא העדר עשייה, הרי זהו גדר של ל"ת, אבל בשבת שהעדר עשייה הוי (בנוסף על היותה ל"ת) פרט בקיום מ"ע, אין צורך להוציא המילה דשמור ממשמעותה, ולפרשה על המ"ע דהעדר עשיית המלאכות (וע"י עירובין (צו, א וש"נ) השמר דלאו לאו השמר דעשה עשה)].

והנה ע"פ כל זה אפשר ליישב שפיר דכיון דגדר מצוות השבת הוא ענין החיובי דשביתה יהי' זה גם לעתיד לבא. דבמה דברים אמורים דצריך עיון כנ"ל, באם גדר המצוה הוא הלא תעשה דעשיית מלאכה, דכיון דענין המלאכות אינן שייכות לע"ל, א"כ גם עיקר קיום המצוה לא שייך אזו. אבל לפי מה שנתבאר דיסוד המצוה (גם דהמצות ל"ת) הוא ענין החיובי והעשה דשביתה השבת, א"כ הרי יתקיים זה שפיר וביתר שאת בהענין דגילוי אחדותו ית' למטה, וכמו שנתבאר בהשיחה.

ריבוי הכמות מכריע האיכות

הת' ישראל שמעון חודייטוב

שליח בישיבה

בלקוטי שיחות חי"א פ' בשלח שיחה ג', מביא הרבי מחלוקת מגמרא ערובין דף נ"א א' בדין איסור תחומין (שלומדים זה מפרשתנו מהפסוק "אל יצא איש ממקומו") בין ר"ש ורבנן שלפי ר"ש מי שהחשיך חוץ לתחום אפי' ט"ו אמה יכנס, משא"כ לרבנן אפי' אמה אחת לא יכנס, דלפי ר"ש היו מקצרים התחום ט"ו אמות, בשביל הטועים בתחום (שאינ מכירים את הסימן ^{ארה"ק 2018/08/24} ופעמים הולכים להלן ממנו וחוזרים ולא אדעתייהו רש"י), משא"כ לרבנן.

וטעם זה של ר"ש נאמר באופן של כלל במשנה האחרונה של המסכת (סופ"י), "שר"ש אומר מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך שלא התירו לך אלא משום שבות", ומבואר בגמ' שר"ש מבאר בזה טעמן של ב' הלכות: "מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך" קאי על הדין הנ"ל ד"מי שהחשיך מחוץ לתחום כו' ר"ש אומר שאפי' ט"ו אמות יכנס" וע"ז הוא מסביר כאן שמכיון שזהו "שלך", "שכבר הוא בתוך תחומו" - "נתנו לך", "יכנס", היינו כל זמן שהוא נמצא בתוך ט"ו אמות הרי הוא עדיין בתוך התחום, ולכן התירו לו ליכנס.

והמשך שאומר "שלא התירו לך אלא משום שבות" קאי על דין אחר המפורש במשנה דלעיל שם פ"י: "קושרין נימא במקדש אבל לא במדינה ואם בתחילה כאן וכאן אסור" - וע"ז פליג ר"ש ואומר (בברייתא, המובאה בגמ': בן לוי שנפסקה לו נימא בכינור קושרה ר"ש אומר) "עונבה" - וטעמו מבואר בסיום המס' "שלא התירו לך אלא משום שבות", היינו (כמבואר בגמ' שם) עניבה דלא אתי לידי חיוב חטאת שרו ליה רבנן, קשירה דאתי לידי חיוב חטאת לא שרו ליה רבנן.

והקישור בין ב' הענינים פירש"י "והכי קאמר ר"ש לת"ק אע"פ שהקלתי במחשיך חוץ לתחום מחמיר אני בנימת כינור, דהתם משלך נתנו לך, אבל כאן לא התירו אלא שבות".

. . . ולכאורה אין זה מובן: לשיטת רש"י - מהו הקישור בין ב' דינים שונים אלו, אשר מפני זה הוצרך ר"ש להשמיענו שהוא מחמיר בדין זה אעפ"י שהקיל באידך? וכי יעלה על הדעת שקולא בדין "מי שהחשיך חוץ לתחום" מחייבת להקל גם בענין של קשירה במקדש?!

ומבאר שם הרבי ששיטת ר"ש בדין מי שהחשיך חוץ לתחום שיכנס, נובע מנקודת כללית, והיא שריבוי הכמות מכריע את גודל האיכות, וזהו טעמו של ר"ש ש"יכנס" אעפ"י שהוא יעבור איסור תחומין בקום ועשה מ"מ זה עדיף מלעבור איסור השבתת עונג שבת (כשהוא מחוץ לתחום) דהוה בשב ואל תעשה משום שזהו איסור הנמשך בכל רגע ורגע, דהיינו שריבוי הכמות מכריע את גודל האיכות.

והנה עם הנחה הזאת ששיטתו של ר"ש הוא שריבוי הכמות מכריע גודל האיכות, לכאורה גם בדין שקושרין נימא בכינור בשבת ששם יש ב' אפשריות אנ קשירה דהוי בחיוב חטאת (וצריכים לקשור רק פעם אחת) או עניבה דהוי איסור דרבנן (משום דעלולה להנתק, אבל היו צריכים לענב הנימא הרבה פעמים) היינו צריכים לומר שר"ש לשיטתו שסובר שריבוי הכמות מכריע גודל האיכות, א"כ גם בנד"ז היה צ"ל הדין שקושרים הנימא.

וע"ז סומך ר"ש בב' הלכות אלו שמי שהחשיך וקשירת הנימא, "און ער באווארנט" שמתו אני אומר שריבוי הכמות מכריע גודל האיכות, היינו רק כששני האיסורים שווים בדאורייתא או בדרבנן (כמו איסור השבתת עונג שבת ואיסור תחומין) משא"כ מאיסור דרבנן לאיסור דאורייתא לא אמרינן שריבוי הכמות באיסורי דרבנן מכריעים איכות של דאורייתא, וע"ז אומר שמוטב לעשות הרבה איסורי דרבנן מלקשור את הנימא דהוי באיסור אורייתא. ע"כ תוכן השיחה.

והנה באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קפא כותב בפירוש המדרש ע"פ אמרי נא אחותי את מכאן ששוחטין לחולה בשבת, (לכאורה מהו השייכות דב' דברים אלו) ידועה הקושיא לחדודי, מנ"ל לאברהם ^{אוצר החכמה} שהמצרים יהרגו אותו, ויעברו על שפיכת דמים, בשביל שלא לעבור על עריות דאשת איש, שלכן אמר אמרי נא גו', ואחד התירוצים הוא דכשיהרגו אותו לא יעשו העבירה כ"א פעם אחת, משא"כ כשיקחו את שרה ואברהם עודנו חי הרי בכל ביאה וביאה עובר על ג"ע - ולומד ממדרש בכגון דא בחולה, אשר שוחטין לחולה בשבת ואין אומרים נאכילנו נבילה והטעם הוא ע"ד הנ"ל שבנבילה עובר על כל כזית וכזית משא"כ בשחיטה אינו עושה אלא איסור אחד (ר"ן הובא בשו"ע אדה"ז הלכות שבת סי' שכ"ח סט"ז).

והנה יש להקשות עדיין מנ"ל להמדרש דשוחטין לחולה - שהוא איסור מיתה פעם א' ואין מאכילין אותו נבילה - שהוא איסור לאו - כמה פעמים, דבעובדה דאברהם שרוצה ללמוד ממנו הרי שניהם. הן ג"ע והן שפ"ד חיובים שווה במיתה.

וי"ל הראי' - דהנה גם באברהם - מנ"ל לאברהם שיהרגו אותו ויעברו על שפ"ד. איסור מיתה פעם א' כדי להמלט מאיסור מיתה דג"ע והרי יכול לבוא אלי' שלא כדרכה, שגם בזה נהנה (עיין רש"י ד"ה למעוטי סנהדרין ס"ו, ב) וע"ז אינו נהרג (סנהד' נ"ח, ב) אלא עכצ"ל דכיוון שגם בשלא כדרכה מכוער הדבר (ראה תוד"ה לנערה סנה' נ"ז, ב) וכן לא יעשה אפילו באו"ה כי גדרו עצמן מן העריות ע"י המבול (ב"ר ס"פ וא"ו וקושית הרמב"ן בראשית ל"ד, ז ראה בפ"י מהרז"ו שם) הרי בטח יהרגו אותו, כי מוטב לעבור על איסור חמור פעם א' כדי שלא לעבור על איסור קל הרבה פעמים, לכן אמר אמרי נא גו', ושפיר ילפינן דשוחטין לחולה וכו'. עכ"ל באג"ק.

ולכאורה מובן מזה שהכלל דריבוי הכמות מכריע גודל האיכות זה לא רק כשני האיסורין שוים - בדאורייתא או בדרבנן - (כמו שהבאנו מהשיחה לעיל) אלא אפי' מדרבנן לדאורייתא, שהרי לכאורה האיסור של שפ"ד הוי כעין דאורייתא לגבי ב"נ - שהרי

הוא מהז' מצות שלהן - משא"כ בביאה של"כ דהוי רק מעשה מכוער בעלמא הוי כעין דרבנן לגבן (ועיין א"ת ער' ביאה, שב"נ פטורין מבשל"כ) וא"כ צריך ביאור על השיחה דלעיל שריבוי הכמות רק מכריע איכות כששני האיסורים שוין?

והנראה לתרץ בזה שהרבי כותב שזה שלא יעשו ב"נ מעשה מכוער זה, הוא מפני שהאומות גדרו עצמן מן העריות ע"י המבול.

והנה זה שב"נ גדרו עצמן מכו"כ דברים, כותב הרבי בלקו"ש ח"ה בכ"מ, שע"י שקבלו עליהם איזשהו הנהגה טובה (לישובו של עולם) נעשה זה ההגדרה שלהם כמו ז' מצות שלהם (ועי"ז מפרש הרבי זה שיעקב הי' מותר לישא ב' אחיות עיי"ש ואכ"מ) ועפ"ז אפ"ל שגם בביאה של"כ - דהוי ג"כ באותו גדר של גדרו עצמן - ניתן לו תוקף כמו שאר הז' מצות, ומזה מבואר היטב שכאן, שריבוי הכמות מכריע גודל האיכות לא הוי כעין שני איסורים דאורייתא ורבנן אלא באותו איסור ובזה אתי שפיר השיחה והאיגרת (שריבוי הכמות מכריע וכו' הוי רק באותו סוג איסור).

אבל ע"ז יש להקשות אם בשל"כ הוי כמו בגדר שגדרו עצמן א"כ יש חיוב מיתה עליו כמו שאר הז' מצות (כמובא בלקו"ש ח"ה ע' 190 שמטעם זה נתחייבו כל בני שכם הריגה עיי"ש, ומזה מוכח שהחומרות שקבלו ע"ע יש לזה אותו תוקף כמו הז' מצות וחייב מיתה) א"כ הדרא קושיא לדוכתא איך לומדין מאברהם ששוחטין לחולה בשבת הרי לכאורה רק לגבי אברהם ששם שני האיסורים יש להם עונש מיתה אומרין שריבוי הכמות - בשל"כ - מכריע גודל האיכות - שפ"ד משא"כ בחולה בשבת אולי יותר טוב לעבור על איסור אכילת נבילה הרבה פעמים שהוא איסור לאו מלשחוט בהמה שהוא באיסור סקילה?

ואולי יש לומר ולחלק דזה שבני נח הי' להם ההגדרות שלהן ישנם בזה ב' סוגים א) שיש להם תוקף ממש כמו הז' מצות ונהרגין עליהן ב) שיש להם אותו חומר אבל לא למיתה ועפ"ז אולי אפ"ל שזה שגדרו עצמן מבשל"כ הוי מסוג הב' (שאינו חייב מיתה) ובזה

מיושב הלימוד מאברהם ששוחטין לחולה בשבת. ואבקש מקוראי
הגליון להעיר בזה*.

(* או אפ"ל שאצל ב"נ האבן הבוחן בין הגדר דאורייתא ורבנן, הוא אם חייבים
מיתה או לא והדרא קושיא לדוכתא. ודו"ק. וקשה לומר שזה הולך כמו המכתב דלעיל,
כמו הי"א שם שאפילו מרבנן לאורייתא אמרינן ריבוי הכמות מכריע, או להיפך, וצ"ע.

בגדר מלאכת קשירה

שניאור זלמן קפלן
תלמיד בישיבה

בלקו"ש חי"ד (בשיחה הא' לפ' ואתחנן), מבאר כ"ק אדמו"ר זי"ע באריכות, את החילוק בין איסור הוצאה בשבת מדרבנן (היינו עקירה ללא הנחה או להיפוך), לאיסור קשירה בשבת מדרבנן (קשר שאינו של קיימא). מלאכת הוצאה, הנה העקירה היא חלק מפעולת ההוצאה, אף שאינה מלאכה שלימה אף באיכותה, ולכן יש לגזור לאסור חלקה, שמא יבוא לעשות כולה, ויעבור על איסור תורה. ומטעם גזירה זו יש לחוש אף במקום מצוה. משא"כ במלאכת קשירה, תוכנה – חיבור ואיחוד של שני דברים, ואי"ז נחשב איחוד אמיתי, אלא כשנעשה ע"מ שישאר כן לעולם.

היינו, שדעתו שיהי' קשר של קיימא, הוא תנאי במלאכת הקשירה, ולכן אם נתכוון להתיר הקשר אח"כ, אי"ז חיבור אמיתי ואינו בגדר קשירה שאסרה התורה. וא"כ, קשר שאינו של קיימא, אינו חלק משלימות המלאכה (קשר של קיימא), שהרי החוטים אינם קשורים ומאוחדים באמת, ומכיון שאין בזה אפי' מקצת מלאכת קשירה דאורייתא, לא גזרו שמא יבוא ממקצתה לעשות כולה אלא טעם האיסור – כיון ש"מד"ס נקרא זה ג"כ קשר של קיימא, הואיל ועומד להתקיים מזה זמן. היינו, מצד הדמיון למלאכת קשירה דאורייתא, ולכן התירו בזה לצורך מצוה.

והנה, הגמ' בעירובין (דף ק"ג.) ח' ר"ש ות"ק, בדין בן לוי שנפסקה לו נימא בכינור, דלת"ק קושרה, ולר"ש עונבה. ובסיום המסכת מבארת הגמ', טעמא דר"ש משום דקשירה אתי לידי חיוב חטאת, ולכן לא שרו לי' רבנן, וברש"י שם "במדינה גזור שמא יקשור קשר של קיימא". ולכא' זהו אינו כביאור כ"ק אדמו"ר הנ"ל. שהגזירה בקשר שאינו של קיימא אינו מצד שמא יקשור קשר של קיימא,

אלא שזה דומה למלאכה.

וביותר יוקשה, דהנה, דעת ר"ש הנ"ל מבאר כ"ק אדמו"ר חי"א שיחה ה"ג לפ' בשלח) שאע"פ שס"ל (בכלל) דריבוי הכמות מכריע את האיכות – ולפ"ז הו"ל להתיר קשירה (החמורה באיכותה), ולא עניבה (החמורה בכמותה כיון שאינה של קיימא, עלולה להנתק ויצטרך לעונבה שוב) – מ"מ, כאן סובר שעונבה. וזאת משום "שלא התירו לך אלא משום שבות". היינו, שכלל זה שריבוי הכמות מכריע האיכות "אינו" אאל במקום ששיניהם שייכים לסוג אחד של איסור". משא"כ בתיקון כינור, אין בכח ריבוי הכמות דעניבה שהיא מדרבנן, להכריע את ריבוי האיכות דאתי לידי דאורייתא, "ואדרבה האיכות של דאורייתא, מכריעה את הכמות דרבנן".

ולפי ביאור זה, יוצא שאיסור קשירה – אף שאינו של קיימא – באיכותו, שונה לגמרי מגזירה דרבנן, כיון שאתי לידי דאורייתא. וזהו לכא' בסתירה לביאור הנ"ל, שאיסור קשר שאינו של קיימא "אין בו אפי' מקצת וחלק של אותה המלאכה שאסרה תורה" ועד ש"אינו נקרא קשר כלל" (הע' 34).

בפשטות הי' אפי' לתרץ שזה גופא המח' דר"ש לת"ק, שר"ש אוסר קשר זה משום דס"ל, דגם בקשר שאינו ש"ק שייך לגזור, משום קשר של קיימא, והוא בגדר דאורייתא, משא"כ לת"ק (וכן הלכה), הרי אין בו כלל משום דאורייתא, כמבואר לעיל, דאין בו משום חלק ממלאכת התירה, ולכן מתיר לקשור במקדש (דלפ"ז ביאור כ"ק אדמו"ר בחי"ד הוא דוקא לדעת ת"ק – וכן הלכה).

אך לכא' א"א לומר דבזה פליגי, כיון דמפורש שם בסוגיא (ק"ב ע"ב) ברש"י ובר"ח, (משא"כ לרמב"ם ועוד) שרבנן מתירים לקשור, אף קשר של קיימא, האסור מן התורה, וא"כ חזינן, שאין מחלוקתם דוקא בקשר שאינו ש"ק, והדרא קושיא לדוכתא.

ואולי אפשר לבאר בדא"פ, ע"פ דברי כ"ק אדמו"ר (לקו"ש חל"א שיחה ג' לפ' יתרו) בביאור דברי ר"ש, ומבאר שם באריכות (ע"פ דברי הצפע"נ) דבאיסור שבת יש ב' סוגים כלליים: א. שבותנים דרבנן אסמכוה על מלאכה דאורייתא, ויש עליהם שם מלאכה (מדרבנן). ב. דברים שחכמים אסרו לעשות בשבת, אבל אין על דברים אלו שם מלאכה (אפי' מדרבנן). וזהו הכלל דאתא ר"ש לאשמועינן, דהתירו לך רק איסור שהוא כולו מדרבנן, – הרי דאין עליהם שם מלאכה מדרבנן. משא"כ שבות, שיש לה עיקר מן התורה, לא התירו.

ולפ"ז אפשר לומר, דעיקר החומרא דר"ש לאסור קשירה, הוא מצד שיש ע"ז שם מלאכה מדרבנן. וזה אתי שפיר, גם אם נאמר שקשירה נאסרה רק מצד

הדמיון לקש"ק, ולא משום שהיא חלק במלאכה כנ"ל בארוכה.
אך עדיין צ"ל, מהו דאתי לידי חיוב חטאת. (בפרט לפרש"י שם שזה משום
גזירה שמא יקשור קשר ש"ק)

ואולי אפשר לומר, (בדוחק עכ"פ) דהנה בלקו"ש חי"ד בשיחה הנ"ל (הע' 30)
מבאר כ"ק אדמו"ר, דלפי המבואר באיסור קשירה – שצריך דעת ע"מ שהי' קשר
ש"ק (וללא זאת אינו קשר כלל) – דאם הדעת היא מחשיבה הקשר, שיהי' נקרא
קשר אמיתי, א"כ יש מקום לומר שאף שהחשיבות היא מצד ענין אחר, גם
יתחייב כמו בקשירה של מצוה דמצותי' אחשבי'. משא"כ אם נאמר שהדעת היא
תנאי. (וגם בזה יש מקום לשקו"ט) ומעיר שם מהדין דקושרין נימא במקדש.
ולפ"ז אפשר לומר, דהדעת אחשבי' עד שאתי לידי חיוב חטאת הינו לעשותו
בגדר חלק מלאכה, ששיך לגזור שמא יעשה קשר של קיימא. ועצ"ע.

בהא דבעינן ב' קראי למלאכת הוצאה

הת' יחיאל קלמנסון

בתוס' ד"ה פשט (דף ב.) מביא ראי' להא דהוצאה מלאכה גרועה היא מזה שצריכים שני פסוקים להוצאה, א' להוצאה דעני וא' להוצאה דעשיר, ואין לומדים אותם אחד מהשני. ולכאורה אינו מובן, שהרי בהמשך מביא תוס' מ"הזורק" שמספיק סברא ללמוד הכנסה מהוצאה, וא"כ מדוע אין מספיק סברא ללמוד הוצאה דעני מבעה"ב, דלכאורה הוצאה דעני ובעה"ב דומין הרבה יותר מאשר הוצאה והכנסה.

והנה בתוס' הרא"ש הקשה קושיא זו וז"ל "והר' יחיאל מפאריש הקשה לא לכתוב אלא חד קראי ותיהוי אידך הוצאה תולדה דהך הוצאה, לאו מי אמרינן הכנסה תולדה דהוצאה, לא כ"ש דליהוי הוצאה תולדה דהוצאה. וי"ל כי היכי דליהוי תרווייהו אבות להתחייב עליהם שנים בהעלם אחת" עכ"ל. פי' דמתרץ דאם היו למידים שניהם מפסוק אחד ואחד הי' תולדה דהשני, אזי אם הי' עובר על שניהם בהעלם אחד הי' חייב חטאת אחת כדין העובר על אב ותולדה שלו בהעלם אחד לכך יש שני פסוקים שיחשב כשני אבות ויתחייב שני חטאות אם עבר על שניהם.

אך בספר מי טל לדודי הגרי"מ קלמנסון שליט"א (סי' ט') מוכיח שאאפ"ל דהתוס' ס"ל שאם עובר על הוצאה דעני ודבעה"ב בהעלם אחד יתחייב שני חטאות, דא"כ איך מוכיחים התוס' מכאן דהוצאה מלאכה גרועה, אדרבה נאמר דמלאכה גמורה היא, וזה שצריך ב' פסוקים בא ללמדנו שחייב ב' חטאות. וכיון שהתוס' מוכיחים מכאן שהוצאה מלאכה גרועה היא מוכח דע"כ אין סוברים כר' יחיאל מפאריש בזה. והדרא קושיא לדוכתא למה צריכים ב' פסוקים להוצאה.

והנה במי טל הנ"ל כתב לתרץ דאם הי' כתוב בתורה רק הוצאה דעני והיינו לומדים הוצאה דבעה"ב ע"י סברא, אז הוצאה דבעה"ב היתה נחשבת כתולדה, ואז לדעת ר"א דמחייב אתולדה במקום אב הי' חייב שתי חטאות. אבל עכשיו שיש שני פסוקים הרי שניהם הן אבות, ואם עשה שניהם בהעלם אחד חייב רק חטאת אחת (דכנ"ל שניהם הם אותו האב ולא

שתי מלאכות). אמנם זהו רק לשיטת ר"א, אבל לשיטת חכמים הרי אין חילוק בין אם עבר על האב ב' פעמים או על אב ותולדה, דבשניהם אינו חייב אלא אחת, וא"כ מה החילוק אם הוצאה דבעה"ב היא תולדה או אב. וניסה לתרץ ע"פ מחלוקת האחרונים אם יש תולדות לתולדות (ז"א אם מלאכה הדומה לתולדה נחשבת ג"כ כתולדה), שאם נאמר שתוס' סובר שאין תולדה לתולדה אז מובן מדוע צריך שהוצאה תהי' אב כי אם הוצאה דבעה"ב הוי תולדה אז א"א יהי' ללמוד ממנו לגבי הכנסה דבעה"ב, אמנם מוכיח מדברי התוס' שס"ל שאמרינן תולדה לתולדה מזה שהקשו על הא דבפרק הזורק למדה הגמ' הכנסה ע"י סברא ולמה לא למדה הגמ' מזה שהי' במשכן, ולא תירצו כתירוץ המהרא"ל⁽¹⁾ שתי' שאם היו לומדים רק מזה שהי' במשכן ולא ע"י סברא אזי הוי הכנסה תולדה וא"א הי' ללמוד ממנה הכנסה ע"י זריקה, לכן מביאה הגמ' סברא שהוצאה והכנסה דומין לגמרי, שניהם נחשבים כאב, ושוב אפשר ללמוד זריקה משניהם. ומזה שהתוס' לא תירצו כן, משמע שסוברים שגם בלא"ה אפשר ללמוד זריקה מהכנסה הגם דהוי תולדה, וא"כ צ"ל דלפי התוס' לומדים תולדה מתולדה וא"כ שוב קשה מה החילוק אם הוצאה דבעה"ב הוי תולדה או אב.

אלא שמחדש במי טל שגם לפי התוס' שאומר שלומדים תולדה מתולדה, תולדה מתולדה דתולדה לא לומדים, ולכן אם הוצאה דבעה"ב היא תולדה, אזי הכנסה דבעה"ב הינה תולדה דתולדה וא"א ללמוד ממנה הכנסה דבעה"ב ע"י זריקה דהוי תולדה דתולדה דתולדה, ע"כ פירוש המי טל.

והנה לפירושו עדיין קשה קצת² (א) מנ"ל לחלק בין תולדה דתולדה לתולדה דתולדה דתולדה, הרי שניהם אינם תולדה דהאב, ומה הנ"מ אם התולדה שלומדים ממנה היא תולדה דהאב או תולדה דתולדה הלא שם תולדה אחת היא, וב) בכלל היכי תמצא מקרה כזה דהכנסה דבעה"ב ע"י זריקה אם לא שנאמר שהוציא ידו לחוץ וזרק החפץ לפנים בעודו עומד לפנים דזהו מקרה שאינו שכיח כלל וי"ל דנחשב הכנסה כלאחר יד³.

---

1 הובא בתוצאות חיים ס"ו סק"ח.

2 נוסף לזה שדוחק לומר שהתורה תיתר פסוק בכדי ללמדינו מקרה כזה דאינו שכיח לגמרי.

3 אמנם אפשר לתרץ דאם היה פסוק אחד היו לומדים ממנו הוצאה דבה"ב, ואז היתה הוצאה דעני תולדה. והכנסה דעני תולדה דתולדה. והכנסה דעני ע"י זריקה תולדה דתולדה דתולדה.

ונראה לומר הביאור בזה בפנימיות הענינים, ע"פ המבואר בלקו"ש
ח"א בשלח ג' (ע' 68) וז"ל "מבואר בכ"מ שמלאכת הוצאה היא עיקרן
של כל הל"ט מלאכות . . והביאור בזה: ענינה של שבת הוא "שבת
להוי' . . כולה להוי', היינו שענין מצוות השביתה בשבת הוא כדי "לקבוע
בנפשותינו אמונת חידוש העולם" שהוא ית' ברא את העולם (בששת ימי
בראשית וביום השביעי שבת וינפש) ואשר כן גם עכשיו הוא בורא את
העולם תמיד מאין ליש (בששת ימי החול, ובשבת שובת מהדיבור דעש"מ
והמשכת החיות בשבת היא מבחי' מחשבה כמו בשבת בראשית) ובכך הרי
הוא ית' השליט היחידי בעולם והוא כולו תחת רשותו והשגחתו הפרטית,
זאת אומרת: הגם שהתהוות העולם (מלשון העלם והסתור) היתה באופן
שיש מקום לטעות שעולם כמנהגו נוהג ואין ח"ו בעה"ב לבירה: ששתי
רשויות ח"ו בעולם רשות של טוב וקדושה ורשות של רע וטומאה, הנה
ע"י קיום מצות שביתה בשבת נקבעה האמונה והידיעה האמיתית שכל
העולם רשות אחת היא רשות היחיד ליחידו של עולם, ומכיון שכן הרי
מובן שעשיית מלאכה בשבת גורמת א) חלישות בענין האמונה הנ"ל, ב)
הגברת ההעלם והטעות הנ"ל (דשתי רשויות ח"ו) ענין של הוצאה מרשות
היחיד . . עכ"ל.

והביאור בזה, שכל פעולה (מלאכה) שעושים בעולם (אפי' באופן
של בכל דרכיך דעהו) הנה מכיון שנותן נתינת מקום לעולם (מלשון
העלם) ה"ה מחזק הטעות שיש ח"ו שתי רשויות, ולכן הגם שבחול זה
מותר (ואף נצרך כדי לברר את העולם), הנה בשבת שענינה הוא "לקבוע
בנפשותינו אמונת חידוש העולם" כל ענין הנותן קס"ד להיפך אסור הוא,
לכן כל המלאכות (שעיקרן הוא מלאכת הוצאה כנ"ל) אסורות בשבת
וצריך לעסוק אך ורק בענינים של טוב וקדושה שבהם ניכר בפירוש איך
שכל העולם הוא רשות היחיד של הקב"ה

אמנם נ"ל דבהוצאה גופא יש חילוק בין עני ועשיר, פי' דיש עני (אין
עני אלא בדעת) שאצלו חסרה הכרה והרגשה בזה "שכל העולם רשות
אחת היא רשות היחיד ליחידו של עולם" ונמצא לע"ע ברה"ר, ויש עשיר
(אין עשיר אלא בדעת) שאצלו ישנה ההכרה והרגשה הנ"ל ונמצא ברה"י.
ועפ"ז נראה ליישב הא דהתוס' צריכים שני פסוקים חד להוצאה
דעני וחד להוצאה דבעה"ב, דאם הי' כתוב רק פסוק אחד, היינו אומרים
דרק מי שהוא עני ונמצא ברה"ר אסור לו להוציא מרה"י (יחידו של עולם)
לרה"ר, כי אצלו שייך הטעות הנ"ל דב' רשויות, אבל מי שהוא עשיר

ונמצא ברה"י אולי הוא מותר בהוצאה, כיון שאצלו אין שייך הטעות הנ"ל. ולכן צריך שני פסוקים לומר לנו שגם הוצאה דעשיר אסורה.

קובץ הערות התמימים ואנ"ש ארץ הקודש גליון ב

שיטת תוס' בהכנסה (גליון)

הת' יחיאל שיחי' קלמנסון
תות"ל כפר חב"ד

08/08/2018תח

בנוגע למלאכת הכנסה מצינו כמה שיטות בראשונים: שיטת הרמב"ן¹ היא שיש מחלוקת בין ר"פ בדף ב: שסובר שהוצאה והכנסה שניהם חלק מהאב דהוצאה לבין רבא שם וכן שיטת הגמ' בדף צו: שהוצאה היא אב והכנסה היא תולדה. שיטת רש"י² שהכנסה אינה חלק מהאב דהוצאה רק דומה קצת להוצאה ולכן היא תולדה "כשאר תולדת שהיא מעין מלאכות". ושיטת תוס'³ שכיון שהוצאה מלאכה גרועה היא לכן אין מספיק דמיון במקצת לעשות תולדות וצריך שיהא במשכן או שיהי' דומה דמיון גמור כמו הכנסה שיש סברא ד"מה לי אפוקי מה לי עיולי" נמצא ששיטת תוס' היא שהכנסה דומה דמיון גמור להוצאה אבל מ"מ אינו אב אלא תולדה.

והנה לשיטת התוס' קצת קשה דאם הוצאה והכנסה דומין זה לזה דמיון גמור ואין שום חילוק ביניהם מדוע מחלקים ואומרים שהוצאה היא אב והכנסה תולדה הרי הם אותו הדבר וכשכתוב בתורה אל תוציא נאמר שהכוונה גם אל תכניסו כי מה לי הוצאה מה לי הכנסה ואם תאמר

---

1 ב: ד"ה אלא אמר ר"פ.

2 צו: ד"ה סברא היא.

3 ב. ד"ה פשט. וראה ס' מי טל מלאכת הוצאה סי' ז'.

שהסיבה היא כי לתוס' צריך להיות כתוב בפירושו והכנסה לא כתובה בפירושו בתורה הא גופא טעמא בעי מדוע חילקה התורה דין הוצאה והכנסה לעשות הוצאה אב והכנסה תולדה¹.

והנה בקובץ הערות התמימים ואנ"ש של ישיבת תות"ל כפר חב"ד גליון א (רכב) של השנה בע' 32 הבאתי לקו"ש² שמבאר את מלאכת הוצאה ע"פ פנימיות העניינים. וע"פ המבואר שם יובן היטב שיטת תוס' בהכנסה וזלה"ק: "מבואר בכ"מ שמלאכת ההוצאה מרשות לרשות היא עיקרן של כל הל"ט מלאכות. . .

"והביאור בזה: ענינה של שבת הוא - "שבת להוי". יו"ט הוא חציו להוי' וחציו לכם, ושבת - כולה להוי'. היינו שענין מצות השביתה בשבת הוא כדי "לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם", שהוא ית' ברא את העולם (בששת ימי בראשית וביום השביעי שבת וינפש), ואשר כן גם עכשיו הוא בורא את העולם תמיד מאין ליש (בששת ימי חול, ובשבת - שובת מהדיבור דעש"מ, והמשכת החיות בשבת היא מבחי' מחשבה כמו בשבת בראשית), ובכך הרי הוא ית' השליט היחיד בעולם והוא כולו תחת רשותו והשגחתו הפרטית.

"זאת אומרת: הגם שהתהוות העולם (מלשון העלם והסתר) היתה באופן שיש מקום לטעות שעולם כמנהגו נוהג ואין ח"ו מנהיג יחיד לבירה; ששתי רשויות ח"ו בעולם, רשות של טוב וקדושה ורשות של רע וטומאה - הנה ע"י קיום מצות שביתה בשבת, נקבעה האמונה והידיעה האמיתית, שכל העולם כולו רשות אחת היא, רשות היחיד, ליחידו של עולם.

"ומכיון שכן הרי מובן שעשיית מלאכה בשבת גורמת: א) חלישות בענין האמונה הנ"ל. ב) הגברת ההעלם והטעות הנ"ל (דשתי רשויות ח"ו)

---

1 אמנם זה קשה רק לשיטת תוס' כי לשיטת הרמב"ן שניהם אבות ולשיטת רש"י פשוט למה הכנסה הוי תולדה כי היא רק רומה במקצת להוצאה.

2 חי"א בשלח ג' ע' 80 ואילך.

- ענין של "הוצאה" מרשות היחיד. נמצא, שנקודה העיקרית של כל הל"ט מלאכות היא - הוצאה מרשות היחיד. "עכלה"ק.

והנה בשיחה אינו מבואר כ"כ מהו ענין ההוצאה האסורה בשבת שהרי הוא אומר שהתעסקות עם העולם גורמת להגדרת הטעות דשתי רשויות ח"ו ובמילא הוצאה מרה"י לרה"ר אך אינו אומר איזה סוג התעסקות נחשבת כהוצאה מרשות לרשות דהנה בהתעסקות עם העולם יש כמה סוגים: התעסקות באופן האסור והתעסקות באופן המותר ואופן המותר גופא נחלק לשנים התעסקות באופן של "כל מעשיך יהיו לשם שמים" - שעניני העולם הם "מעשיך" רק שעושה אותם לשם שמים - והתעסקות באופן של "דכל דרכיך דעהו" שה"דרכיך" עצמם זה בשביל דעהו (ולדוגמא בעל עסק, הוא יכול לעסוק בעסק בשביל שיהיה לו כסף לעבוד את ה' או שיכול לראות את העסק עצמו כחלק מעבודת ה').

והנה זה פשוט שבשיחה אינו מדבר על התעסקות באופן האסור כי זה אסור לא רק בשבת אלא גם בימות החול אלא בפשטות מדבר על התעסקות באופן של כל מעשיך יהיו לש"ש שמכיון שמתעסק עם עניני העולם ה"ה מגדיר את הקס"ד הנ"ל של שתי רשויות ולכן הגם שבחול זה מותר (ואף נצרך כדי לברר את העולם) אבל בשבת זה אסור כיון שבשבת צריך להיות "כולו להוי" ואסור להיות אפילו קס"ד של שבי רשויות¹.

אמנם כ"ז הוא בהתעסקות באופן של "כל מעשיך יהיו לש"ש" שאז הוא מוציא לרה"ר אבל יש התעסקות באופן של "בכל דרכיך דעהו" שה"דרכיך" עצמם זה כלק מהדעהו ואז הוא "מכניס" את הענינים שהיו ברה"ר (- עניני העולם), לרה"י שעושה אותם חלק מעבודת ה' אמנם בשבת גם זה אסור כי כל התעסקות עם עניני רה"ר אפילו אם זה כדי להכניסם לרה"י אסורה כי זה נותן נתינת מקום לרה"ר ובשבת צריך להיות מונח רק בענינים שהם ברה"י מצ"ע ולכן בשבת גם מכניס אסור אבל רק משום שהוא תולדה דמוציא.

1 ע"ד המבואר בכ"מ שבשבת בורר אסור פי' עבודת הכיורדים אסורה בשבת.

ועי"ז מובן שיטת תוס' הנ"ל דהגם שמכניס ומוציא דומין זה לזה
בדימיון גמור שהרי בחיצוניות אין חילוק בין "כל מעשיך לשם שמים"
ל"בכל דרכיך דעהו" מ"מ הוצאה זה אב והכנסה זה תולדה כי בהוצאה
הקס"ד הנ"ל דשתי רשויות זה יותר חזק מבמכניס.

ביאור ב'עיקר מלאכת שבת' - ע"פ פנימיזת הענינים -

הת' מנחם מענדל הלפרין

ביאור כ"ק אד"ש במלאכת הוצאה, וההשוואה לדברי הגמרא

בלקו"ש חלק י"א שיחה ג' לפ' בשלח (סעיף ה') מבאר כ"ק אד"ש מה"מ שמלאכת הוצאה היא הנקודה העיקרית בכל מלאכות שבת, כיון ששבת ענינה "לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם, שהוא ית' ברא את העולם. . ואשר כן גם עכשיו הוא בורא את העולם תמיד מאין ליש. . ובכן הרי הוא ית' השליט היחידי בעולם והוא כולו תחת רשותו והשגחתו הפרטית".

וממשיך דהעולם נברא באופן שיש מקום לטעות ששתי רשויות ח"ו בעולם - רשות הקדושה ורשות הטומאה; וע"י קיום מצוות שבת נקבעה האמונה והידיעה האמיתית שכל העולם כולו רשות אחת היא, רשות היחיד - ליחידו של עולם.

"ומכיון שכן הרי מובן שעשיית מלאכה בשבת גורמת: א. חלישות בענין האמונה הנ"ל. ב. הגברת ההעלם וטעות הנ"ל (דשתי רשויות ח"ו) - ענין של 'הוצאה' מרשות היחיד. נמצא, שנקודה העיקרית של כל הל"ט מלאכות היא הוצאה מרשות היחיד"¹. עכלה"ק בלקו"ש.

ולפי דברי כ"ק אד"ש ניתן לבאר מה שמלאכת 'הכנסה' (מרה"ר לרה"י) הינה רק "נספחת" למלאכת הוצאה (מרה"י לרה"ר)² - שכן עיקר מלאכת 'הוצאה' מרשות

אבל התוכן הפנימי אינו ניכר כ"כ בהוצאה מרשות לרשות בפועל, שהרי ברה"י לא ניכר איך שהוא רשות אחת ליחידו של עולם, ולכן מלאכת הוצאה כפי שהיא בפשטות היא מלאכה גרועה.
(2) שבת צו, ב.

---

(1) והנה בתוס' בתחילת מסכת שבת וכן בעוד ראשונים כתבו שהוצאה מלאכה גרועה היא, וכאן מבואר להיפך דהוצאה היא עיקר כל מלאכות שבת. ונראה לומר דאיך שמלאכת הוצאה היא ע"פ פנימיות הענינים הרי היא עיקר כל מלאכות שבת,

לרשות' הוא הוצאה מרה"י (האמונה ביחידו של עולם) לרה"ר (הנתינת מקום לשתי רשויות ח"ו בעולם), אך הכנסה מרה"ר לרה"י אינו נכלל בתוכן זה³.

ואולי יש ליישב ביאור זה ע"פ פנימיות הענינים - יחד עם הביאור בנגלה בפשטות - דלפי הביאור בשיחה יוצא שתוכנה של מלאכת 'הכנסה' הפוך ממלאכת 'הוצאה' - דאם בהוצאה ה"ה מוציא מרשות הקדושה (רה"י - של יחידו של עולם), הרי בהכנסה לכאורה ה"ה מכניס ומעלה מרשות הקליפות (רה"ר - טורי דפרודא) לקדושה - ולפ"ז היה צריך להיות מותר, ואדרבה.

עוד יש לבאר בזה: דהנה בגמרא שם למדו הכנסה מרה"ר לרה"י מסברא ד"מה לי עיולי מה לי אפוקי" - והיינו שאין סברא לחלק בין מוציא מרה"י לרה"ר, לבין המכניס מרה"ר לרה"י, כיון דמכל מקום ה"ה מוציא מרשות לרשות.

ולכאורה ע"פ הנ"ל הרי יש חילוק גדול בין 'הוצאה' ל'הכנסה'?

ב

נסיון לבאר הביאור מהמשך השיחה, ודחייה

ואולי יש לבאר זה ע"פ המתבאר בהמשך השיחה לגבי ההבדל בין איסור מלאכת שבת לבין איסור תחומין וזלה"ק:

"האיסור דמלאכת שבת, ענינו הוא, שבעשיית מלאכה מחלל את השבת - עושה חלל ומקום פנוי בשבת ובמילא מתחללת קדושתה; היינו שע"י המלאכה בשבת מכניס בה ענין בלתי רצוי - 'מכניס קליפה בשבת'. איסור דיציאה חוץ לתחום - אין זה שהוא מכניס ענין של חול בשבת, אלא אדרבה, הוא מוציא את השבת למקום הקליפות. כי בכל איש מבנ"י, גם בבור וע"ה גמור, מאיר אור קדושת שבת, וכשיוצא חוץ לתחום (דקדושה), ה"ה מוציא עמו גם את קדושת השבת למקום הקליפות". עכ"ל"ק.

ועפ"ז יש לבאר מה שמלאכת הכנסה אסורה, שכן אין המדובר כשמברר את רה"ר, שאז אין כאן יותר רה"ר, אלא שמכניס את רה"ר לתוך רה"י. והיינו, שאינה פועלת עליה בקליפה לקדושה, אלא מכניסה את הקליפות לשבת - מחלל את השבת.

אך לפ"ז קשיא רישא לסיפא:

באות ה' מבאר כ"ק אד"ש מה"מ שמלאכת הוצאה היא הנקודה העיקרית בכל מלאכות שבת, ובפנימיות הוא מה שמוציא מרשות היחיד לרה"ר. וכאן מבואר להיפך, שבהכנסה מתבטא הנקודה העיקרית שבכל מלאכות שבת?

---

(3) אולי היה אפשר לבאר בשיחה, שלכן מלאכת הכנסה היא תולדה ממלאכת הוצאה, אולם היות ומדובר במחלוקת ראשונים, כתבנו כבפנים.

והיינו, דלעיל התבאר שמלאכת הוצאה היא עיקר מלאכת שבת, וכאן מתבאר, שישנו הפרש בין הוצאה (ואיסורי תחומין) לשאר מלאכות שבת, ואדרבה - מלאכת הכנסה היא הדומה לשאר מלאכות שבת וטעמם הפנימי שווה. משא"כ, מלאכת הוצאה שאינה דומה כלל לשאר מלאכת שבת.

ולאידך, יש לבאר החילוק בין אות ה', שם מבאר כ"ק אד"ש שהוצאה מרשות היחיד (יחידו של עולם) למקום הקליפות הוא הנקודה העיקרית בכל מלאכות שבת, וכאן מבאר דהוצאה למקום הקליפות ענינו איסור תחומין? שטעמם הפנימי שונה (מלבד מה שתחומין דרבנן!).

ג

הביאור - עיקר מלאכת שבת הוא הכנסת הקליפות לשבת, ובוה ב' פרטים

והנראה לומר בזה:

דעיקר מלאכת שבת הוא - הכנסת קליפות לשבת כמבואר בשיחה; אלא שבוה גופא ישנם ב' פרטים: א. הכנסה ב. הוצאה.

והיינו שבהכנסת קליפות בשבת נכללת גם ההוצאה מרה"י⁴, אבל הוצאה זו ענינה מה שהוא מכניס קליפות בשבת. משא"כ בתחומין ענינו שמוציא אור קדושת השבת למקום הקליפות.

והביאור בזה:

דהנה לעיל (ס"ה) כתב כ"ק אד"ש שמלאכת שבת גורמת: א. חלישות בענין האמונה. ב. הגברת ההעלם והטעות.

ועפ"ז גם יתבאר סדר הדברים, שמזכיר קודם חלישות בענין האמונה, ורק אח"כ הגברת ההעלם והטעות.

והביאור בזה י"ל דשתי פרטים אלה הם כנגד הוצאה והכנסה:

ובהקדים לשון כ"ק אד"ש בשיחה שם: ". . ע"י קיום מצוות שביתה בשבת נקבעה האמונה והידיעה האמיתית, שכל העולם כולו רשות אחת היא, רשות היחיד, ליחידו של עולם".

דהיינו שענין רה"י הוא מה שהעולם הינו רשותו של הקב"ה, שהוא יחידו של עולם.

---

(4) ואדרבה זהו עיקר המלאכה, והכנסה הוא רק תולדה כנ"ל.

ולפ"ז יש לבאר עוד; דהחלשת האמונה ביחידו של עולם - הוא בדוגמת החפץ היוצא מרה"י (יחידו של עולם כנ"ל) שאינו נמצא במקומו ברה"י. ועד"ז כאן שהאמונה יוצאת ונחלשת מהדביקות ביחידו של עולם⁵.

ועד"ז לגבי רה"ר - דההעלם והסתר 'ששתי רשויות ח"ו בעולם' הוא ענין רה"ר, והטעות לחשוב דאכן ישנם שתי רשויות ח"ו - הוא ע"ד החפץ הנכנס מרה"ר, דהתגברות ההעלם והטעות להעלים ולהסתיר על האמונה, הוא הכנסת רה"ר לתוך רה"י.

ובמילים פשוטות: רה"י ורה"ר הם - רשות הקדושה ורשות הקליפה, והחפצים היוצאים הם - האמונה בה' אחד, וההיפך ח"ו.

ולפ"ז יתבארו ב' הפרטים הנ"ל: א. חלישות בענין האמונה - הוא הוצאה מרה"י, ש'מוציא' ומחליש את האמונה מיחידו של עולם⁶. ב. הגברת ההעלם והטעות - הוא הכנסת רה"ר לתוך רה"י, שמגביר ומכניס את ההעלם והטעות בשתי רשויות - לתוך רה"י.

היינו, שבשני מלאכות אלו ישנה משמעות לענינים בלתי רצויים.

ד

ביאור הנ"ל מדויק בשיחה

ויש לדייק שתי ענינים אלו גם בהמשך השיחה (אות ז') שכותב: " . . בעשיית מלאכה מחלל את השבת - עושה חלל ומקום פנוי בשבת . . היינו שע"י המלאכה בשבת מכניס בה ענין בלתי רצוי . . "

וי"ל שזה שעושה חלל ומקום פנוי בשבת, ענינו 'הוצאה', שמחליש את האמונה בכך שעושה חלל ומקום פנוי בה; אך זה שמכניס בשבת דבר בלתי רצוי, ענינו

דחילוק גדול הוא, דהסברא דמה לי עיולי מה לי אפוקי הוא רק כשמוציא מרה"י לרה"ר או להיפך שאז מוציא בשתי רשויות שונות ומבטא הוצאה מרה"י יחידו של עולם, משא"כ מרה"י לרה"י הרי נשאר באותה רשות.

6) ואולי יש לבאר לפ"ז בפנימיות הענינים מה שבמקדש היו זורקים מחטים ולא רשויות (רש"י ת, א) שכן זריקת רשויות אינה הוצאה וחלישות, שכן עצם זה שהקב"ה הוא יחידו של עולם אינו ניתן לחלישות ח"ו, וכשיוצא לרה"ר הרי הופך גם אותה לרה"י.

5) ע"פ זה יש לבאר דבר הקשה לכאורה ע"פ דברי התוס' שם (דף ב') שמבאר דהוצאה מלאכה גרועה היא שכן מה לי מוציא מרה"י לרה"ר מה לי מוציא מוציא מרה"י לרה"י, וכוונתו בפשטות - כיון שבשתיים מוציא מרשות לרשות ומה ההבדל בין מוציא בשתי רשויות שונות לבין שתי רשויות דומות. ולכאורה צ"ל דהלא זוהי סברת הגמרא דמה לי עיולי ומה לי אפוקי - שהוא כיון שמ"מ מוציא מרשות לרשות, וא"כ קשה מדוע לגבי הכנסה לומדת הגמרא מחייב מסברא זו, ולא לומדת זה גם לגבי מוציא מרה"י לרה"י? וע"פ המבואר בפנים י"ל

'הכנסה', שמעלים ומסתיר על בחי' שבת (אלא שברוחניות שתיים מגיעים בחדא מחתא - שכאשר נחלשת האמונה, מתגברים ממילא הקליפות להעלים, וכן להיפך כשמתגברים הקליפות להעלים נחלשת האמונה).⁷

ה

עפ"ז מבואר דהכנסה הוי תולדה

ולפ"ז יש לבאר מה שהכנסה היא תולדה דהוצאה:

כיון ששבת ענינה לקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם (כנ"ל בשיחה מה'מנחת חינוך'), הרי עיקר מה שנוגע בחילול שבת הוא שגורם חלישות באמונה, והגברת ההעלם והטעות (מה שהקליפות מעלימים גם ברה"י) - הוא ענין צדדי, ואינו קשור לעצם המלאכה.

והנה בהוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים - מודגש בעיקר מה שנחלשת האמונה, ובהכנסה מרה"ר לרה"י - מודגש בעיקר מה שמתגברים הקליפות, ולכן הכנסה היא רק תולדה דהוצאה.

אלא שמכל מקום גם בהכנסה ישנו מה שמחליש את האמונה, כי כאשר מכניס לשבת ענינים בלתי רצויים נעשה בה חלל ומקום פנוי כנ"ל, ולכן "סברא היא דמה לי עיולי מה לי אפוקי" - כי בשניהם נעשה הנפעל של מלאכת הוצאה (בפנימיות הענינים) שהוא חלישות בענין האמונה, אלא שענין זה הוא בעיקר בהוצאה שמוציא ומחליש את האמונה משא"כ בהכנסה מודגש בעיקר התגברות הקליפות, ולכן "סברא היא שתהיה הכנסה תולדה דהוצאה שהיא מעין לה"⁸.

(ולפ"ז מבואר לשון כ"ק אד"ש דעל שתי הפרטים הנ"ל כותב - שהם "ענין של הוצאה מרה"י" - שכן עיקר המלאכה הוא מה ש'מוציא' ועושה חלישות באמונה, וענין זה נמצא בשתי הפרטים⁹).

---

7) ומבואר יותר בסוף השיחה בהוראה למעשה בפועל: "האיסור ד'עשיית מלאכה בשבת', ענינו בהנהגת האדם - הכנסת מילי דעלמא ועובדין דחול לתוך מוחו ושכלו (דמוחין הוא בחי' שבת) . . .

8) רש"י שם, צו, ב.
9) ולפ"ז יומתק יותר מה "שתנא הכנסה נמי הוצאה קרי לה" (שבת ב, ב).

7) ומבואר יותר בסוף השיחה בהוראה למעשה בפועל: "האיסור ד'עשיית מלאכה בשבת', ענינו בהנהגת האדם - הכנסת מילי דעלמא ועובדין דחול לתוך מוחו ושכלו (דמוחין הוא בחי' שבת) . . .

"וכאשר האדם מכניס עובדין דחול לתוך מוחו ושכלו (בחי' שבת שבו) הרי שנעשה בהם חלל

ו

בירור בגדר 'הוצאה' ע"פ פשט ובפנימיות הענינים

אך עדיין נשאר להבין (כנ"ל) ההבדל בין מלאכת שבת לאיסור תחומין: דלכאורה שתיהם ענינים 'הוצאה' - שמוציא ומחלל את קדושת השבת, ומה ההפרש בין מכניס קליפות בשבת לבין שמוציא את השבת למקום הקליפות?

גם יש להבין: לפי הנ"ל יוצא, שהוצאה ע"פ פנימיות הענינים - אינו כפשוטו שמוציאה למקום הקליפות, כי אם שנגרם בה חלישות ע"י שהכניס קליפות לתוכה, וא"כ לא דמי להוצאה כפשוטה - שמוציא את החפץ לרה"ר?

והביאור בזה בהקדים:

דהנה בלקו"ש (חי"ד עמ' 18) מבאר כ"ק אד"ש מה"מ בגדר מלאכת הוצאה וזלה"ק: "גדרה של מלאכה זו מה"ת היא הוצאה (או הכנסה) מרשות לרשות כולל כמה חלקים ופרטים: עקירה הנחה וכו'". ובהערה 37: "ואפי' לפי מה דשקו"ט האחרונים במלאכת הוצאה אם העקירה היא העיקר או ההנחה או ששניהם עיקרים, או ששניהם טפלים לגבי ההוצאה עצמה - הרי כל השקו"ט הוא רק מתי נק' (בעיקר) שהוציא (או שהכניס) החפץ מרשות לרשות. אבל לכו"ע גדר המלאכה הוא ההוצאה (או ההכנסה) . . ." עכלה"ק.

יש לחקור בזה: דהרי גם בעצם המלאכה שמוציא (או מכניס) ישנם ב' פרטים: א. מה שמוציא מרשות הראשונה. ב. מה שמכניס לרשות השניה; וא"כ מהו עיקר המלאכה?

ז

הוצאה הוי בשינוי מקום

ונראה לומר בזה בהקדים:

דהנה במכתב כ"ק אד"ש¹⁰ מבאר דבאיסור מלאכות שבת ב' פרטים: א. שלא יפעול הפעולה. ב. שלא תיעשה הפעולה (וכרגיל בלשון - איסור גברא ואיסור חפצא).

ובלשונו הק':

" . . דחיובי שבת הוא שלא יפעול הפעולה ולא שלא תיעשה הפעולה, ולדוגמא בכתיבה וכו'".

(10) ר"ח סיוון תשכ"ד, הובא בלקו"ש חי"א עמ' 248.

והיינו, שהאיסור הוא לא רק על הגברא שלא יפעול מלאכה, כ"א גם על החפצא שלא תפעל בו המלאכה.

ולכאורה צ"ל תוכן הנפעל במלאכת הוצאה: דלכאורה אין רואים שום שינוי בחפצא בהוצאת חפץ מרשות לרשות, דהשינוי הוא רק בהגברא - שעקר והניח חפץ (דבר הקשור בחוסר מנוחה), אבל בהנפעל החפץ נשאר אותו חפץ?¹¹

ונראה לבאר בזה ע"פ המבואר בדבר־מלכות (שיחת ש"פ במדבר תנש"א) דמבאר שם במה ששבת פועלת מנוחה בעולם וזלה"ק:

"הביאור בכך שמנוחה נפעלה דוקא ע"י שבת ותורה (מתן תורה וקבלת התורה): העולם מצד עצמו נברא באופן דשינוי ותנועה (היפך המנוחה, "חסר מנוחה") . .

"ולהוסיף, שגם ההתחלקות דמקום - חילוקי הדרגות דמעלה ומטה, והשינויים ממקום למקום - קשורים עם היפך המנוחה (ואדרבה - שינוי), כיון שכל מקום יש לו ענינים והנהגות שונים כו', והליכה ממקום אחד למקום אחר קשורה בטלטול ושינוי ממקומו ומצבו הקודם.

"יום השבת הביא מנוחה בעולם ("באת שבת באת מנוחה"), כיון שהבריאה נסתיימה בששת ימי בראשית . . ונרגש בכל העולם ובכל פרטי העולם - בכל השינויים וחילוקי דרגות דזמן ומקום - איך שהכל נברא מה' אחד. הכוונה אחת דהקב"ה בכל פרטי הבריאה, שהיא נעלית משינויי הזמן והמקום, ולכן הרי היא מביאה מנוחה בכל הבריאה . . "עכלה"ק.

וי"ל דכמו שהוא באדם שההליכה ממקום למקום קשורה בשינוי וחוסר מנוחה, שלוקח לו זמן להתרגל למקום החדש כיון שהוא קשור למקום הקודם, עד"ז הוא בחפץ שכאשר משנים אותו מרשות לרשות, ואזי הוא מגיע למקום חדש, נפעל בו שינוי וחוסר מנוחה - כיון שהוא עדיין קשור למקומו הקודם.

ולפ"ז יש לבאר הנפעל במלאכת הוצאה: כאשר אדם מוציא חפץ ממקום אחד למשנהו אי"ז רק שהאדם לא נח, אלא גם החפץ עצמו לא נח, כי עכשיו הוציאו ממקומו הטבעי והביאו למקום חדש, הרי שלוקח זמן לחפץ להתרגל כביכול למקום החדש.

ומבואר מדבריהם מ"מ שלמדו דהחיוב במלאכת הוצאה הוא מצד הגברא, שלכן אינו מובן ההבדל בין רשות אחת לשת רשויות, דבשניהם הוא אותו מאמץ של הוצאת חפץ (ולכן מחלקים בין גרוגרת אחת למשא גדול).

---

11) ונראה לחזק הקושיא הנ"ל: דהנה בראשונים בריש מסכת שבת ביארו דהוצאה מלאכה גרועה, שכן אינו מובן ההבדל בין מוציא מרשות לרשות, שחייב- אפי' על גרוגרת אחת, לבין מעביר באותה רשות, שאינו חייב אפי' על משא גדול.

ולפ"ז יש לבאר דעיקר המלאכה הוא מה שמוציא את החפץ מרשותו הקודמת¹², ובכך גורם בהחפץ שינוי וחוסר מנוחה שאינו במקומו הקודם. אלא שבשביל שתהיה ההוצאה גמורה מרשות הראשונה מוכרח שיהיה הכנסה לרשות אחרת¹³.

הביאור בהוצאה ע"פ פנימיות הענינים

ויש לבאר עד"ז גם במהותה של מלאכת הוצאה - ע"פ פנימיות הענינים:

עיקר האיסור דמלאכת שבת - מה שמוציא את האמונה מרה"י, 'יחידו של עולם' - הרי אי"ז באופן שח"ו האמונה נהפכת להיות כרה"ר, כ"א שנשארת במהותה - שהיא רה"י, אלא שיוצאת ונחלשת מכך ("חלישות בענין האמונה"). וע"ד החפץ שעובר ממקום אחד למשנהו, הרי שמקומו הטבעי הוא הרשות הראשונה, ועיקר הענין הוא מה שיצא מהרשות הראשונה - שע"ז נעשה בו שינוי וחלישות.

ולפ"ז יש לבאר גם ע"פ פנימיות הענינים - מה שעיקר האיסור הוא לא ההכנסה לרשות השניה כ"א ההוצאה מהרשות הראשונה:

ויש לומר ע"ד המבואר ב'דרך מצוותיך'¹⁴, שאדם שחטא בביטול מ"ע או בעברו על ל"ת פועל שתי ענינים: א. "ממעט המשכת החיות באותו מדה וספי". ב. ממשיך מהחיות שבתוכן תוספת יניקה לעמקי הקליפות.

וההבדל ביניהם, שבענין הא' פועל בעניני קדושה ("מדה וספירה") שממעט בהם המשכת החיות; ובענין הב' פועל בקליפות - שממשיך בהם תוספת חיות ויניקה.

ועד"ז י"ל בעניננו שלהכניס לרשות האחרת - כגון הוצאה מרה"י והכנסה לרה"ר, הוא פעולה ברה"ר, דהיינו שמגביר ומוסיף חיות בעניני רה"ר ע"י שמכניס לשם מהקדושה; ולהוציא מהרשות הראשונה - וכגון המוציא מרה"י, הוא פעולה ברה"י דהיינו שמחליש ומוציא את האמונה מרה"י.

ועד"ז הוא לאידך - בהכנסה מרה"ר לרה"י שענינו הוא כנ"ל הגברת הקליפות להעלים על האמונה, הרי עיקר הענין הוא מה שמוציא את הקליפות מעניני רה"ר

13) שאם יכניסו למקום פטור לא יצא לגמרי מרשות הראשונה (שכן מקום פטור בטל לגבי רה"י ורה"ר. רש"י שם ו, א ד"ה אדם עומד).
14) מצוות וידוי תשובה.

12) ראה גם קובץ רשימות שיעורים במס' שבת של הרב קלמנסון עמ' 214. וראה שם דלפ"ז מבאר לשון הגמרא "כל עקירת חפץ ממקומו תנא הוצאה קרי לה", שהוא משום שהוציא ממקומו הקודם. עיי"ש.

שיעלימו ויסתירו גם במקומות אחרים ('רשות היחיד'), דהיינו שפועל על הקליפות ('רשות הרבים') שיוכלו להעלים גם על האמונה ועניני רה"י.

ומ"מ עיקר הנפעל בהכנסה מרה"ר לרה"י הוא ההעלם והסתר על האמונה, ולא ההתגברות של הקליפות, ולכן הכנסה הוא תולדה של הוצאה, שכן הנפעל פה הוא הוצאה וחלישות באמונה שהקליפות מתגברים להסתירה¹⁵.

ולפ"ז יש לבאר ההבדל בין איסור מלאכת שבת לאיסור תחומין:

באיסור מלאכת שבת הפעולה היא בשבת עצמה, שמחליש את האמונה ביחידו של עולם, ובלשון כ"ק אד"ש: "שעושה חלל ומקום פנוי בשבת. . . מכניס קליפה בשבת", דהיינו שגם כאשר מוציא ומחליש את האמונה הוא פועל בשבת עצמה הוא מכניס בה ענינים בלתי רצויים.

משא"כ באיסור תחומין הוא להיפך "שמוציא את השבת למקום הקליפות" דהיינו שפועל במקום הקליפות שיקבלו תוספת יניקה וחיות מהקדושה - אור קדושת השבת.

ולכן מתבאר שאיסור הוצאה הוא עיקר "מלאכת שבת", על אף הדמיון לאיסור תחומין.

---

15) וגם מה שהקליפות מתגברים אי"ז שהם יונקים מהקדושה ומתגברים בשביל עצמם, אלא כל הענין הוא מה שמעלימים על הקדושה.